

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

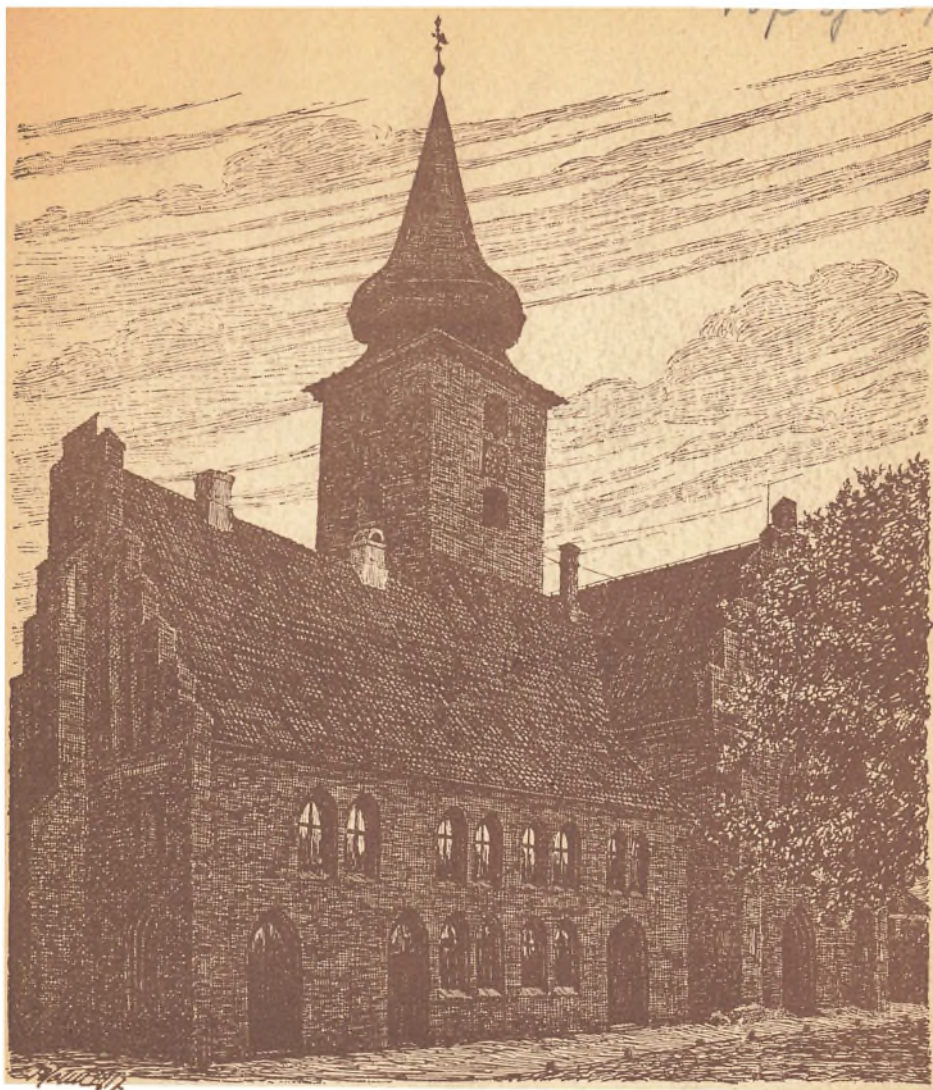
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nykøbing F. Kirke

1532—1932

NYKØBING KIRKE

NYKØBING KIRKE

5. Juni 1532—5. Juni 1932

Udgivet paa Foranledning
af Nykøbing Menighedsraad og udarbejdet af

Johs. Lollesgaard

Medlem af Menighedsraadet

NYKØBINGS første Gudshus var sikkert et Kapel, indviet til Sct. Nicolaus og beliggende ikke langt fra den nuværende Kirke. Sct. Nicolaus var blevet almindelig dyrket som Helgen i Danmark i det 11te Aarhundrede. Svend Estridsen opkaldte som bekendt en af sine Sønner — Kong Niels — efter denne Helgen. Sct. Nicolaus var bl. a. „alle skibmentz hawne“, Værnehelgen for dem, der farer paa Søen og folkekær paa Danmarks Kyster¹). Det er da naturligt, at de første, der har slaæet sig ned her som Fiskere ved Guldborgsund, har indviet deres Kapel til Sct. Nicolaus. Siden grundlagdes Borgen ved Tingstedaens Udløb, og Bebyggelsen flyttedes nærmere denne, hvor „Købingen“ opstod omkring Torvet. Her byggedes da Nykøbings første Sognekirke, indviet til Vor Frue, paa Torvets Nordside. Gadenavnet „Gl. Kirkegaard“ angiver endnu dens omtrentlige Beliggenhed. Hvorledes denne Kirke har set ud, kan ikke siges. Foruden Hovedalteret for Vor Frue fandtes der Altere for Sct. Catharina, Sct. Nicolaus og for Hellig Trefoldighed. Disse Altere er rimeligvis oprettet lidt efter lidt. Sct. Nicolaus' Alter saaledes formodentlig, da det gamle Kapel for denne Helgen blev skænket til Graabrødremunkene. Man kender fra 2 Dokumenter fra 1494 Navne paa 3 gejstlige, der var knyttet til Vor Frue Kirke i Nykøbing. I det ene Dokument søger Hr. Henrik Mikkelsen, Sognepræst i Nykjøbing og Officialis i Falster, at godtgøre sin Ret til Brugen af „Raunstrup og Raunstrup Fangh“ (Tilliggende, Overdrev) og understøttes heri af Hr. Hans Henriksen Blomme, Capellan i Nykjøbingh i Vor Frue Kirke; det andet indeholder en Protest fra Hr. Hans Abrahamson, Prest og Vicarius till St. Cathrine Alltere i Nykjøbingh, der mener sig berettiget til nævnte Gods. Iøvrigt vides det om den gamle Sognekirke i Nykøbing, at

1) Ellen Jørgensen: Helgendyrkelsen i Danm.

den fynske Biskop Jens Andersen Bældenak i 1514 paa dens Indgangsdoor lod opslaa et Banbrev mod Lensmanden paa Nykøbing Slot, Oluf Holgersen Ulfstand, fordi han havde ladet en af Bispens Tjenere, en gejstlig Mand, dræbe. Den pengekræver Biskop, der den Gang sad paa Bispegaarden Sørup i Eskildstrup, lod sig dog hurtig formilde mod en klækkelig Bøde.

Hvorledes Nykøbing gamle Sognekirke i 1532 var blevet saa forfalden, at man ikke mente, den kunde istandsættes, men maatte nedbrydes, vides ikke. Maaske er den blevet hærget af Ildebrand eller har været daarlig bygget og daarlig vedligeholdt. Nok er det, den kunde ikke bruges mere; men da var det saa heldigt, at Nykøbing Borgere i de Dage fik Raadighed over en anden Kirke, nemlig Graabrødreklostrets Kirke.

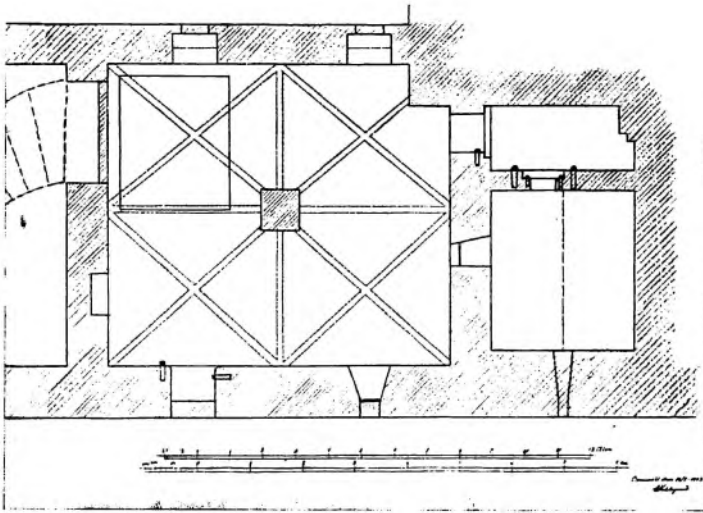
Graabrødre- eller Franciskanerklostret i Nykøbing blev oprettet 1419, idet den danske Konge, Erik af Pommern, da udstedte følgende Brev:

Wii Eric med Guds nade Danmarks, Sverighes, Norges, Wendes og Gothes Konning, og Hertug etc. Kundgøre alle the, som thette breff see eller Høre, at Wii Gudt oc Vor Fruue, og sancte Michel, oc sancte Franciscus, til Loff oc Gether, oc til ther thienistes Mærelse, oc Cristit Folsk til syale Gaffn, unnæ, Loffwe, oc vort ja, vilge oc samtycke til giffve, med thette breff, at i Vor Kjøpstedt Nykøping i Falster maa funderes, bygges oc opreyses eet Graabrøthre Closter af Ste Francisci orden, i Guds, Vor Frues, Ste Michels, oc Ste Francisci hether, Hoos Ecti Nicolaese Capelle i them samme Stad, the Wii i saadan agt oc Mening, som for er sacht, til vune oc giffve thenn samme Capelle, huilcken ofs med væthe bør at forlæne met the rum oc apelde gardt, som kaldes Konnings Garden, ther ofs oc Kronen tilhører, som ligger østen hoos thenn forscreffue Sancti Nicolaese Capelle i thenn samme Stædt, ther fornesinte bygge sculende Closter thil hielp, fundering oc bygning, Kirke-Herren, som nu er, oc her efter kommer, oc Bymennene i then samme Stædt, til ingen Skade, Hinder eller forfang komme, i nogre made. Men at brøthrene være them til thieneste, vilie, oc til Hielp, som them bør, Ukfrendt, oc uskadt altid, Kirke-Herrens oc Sognerettigheder. Til mere

vitterlighed, oc Wiſen her-Um, haiffve vii ladet vor Secretum Henges for thette Breff. Datum in Caſtro Noſtro Nyburg Anno Domini MCCCCXIX ipſo die commemorationis animarum.

Klostret i Nykøbing hørte til de senest stiftede Graabrødreklostre i Danmark; thi Graabrødrene var allerede 1232 kommet til Danmark. De var som bekendt Tiggermunke og maatte intet eje. Ordenens Stifter, Frants af Assisi, havde krævet absolut Fattigdom af sine Tilhængere; de skulde vandre gennem Verden, gaa fra Hus til Hus og prædike Guds Ord. Disse strenge Krav kunde imidlertid ikke gennemføres; da Ordenen kom til Danmark, var den en bosiddende Orden, men den skulde leve af Gaver og maatte ikke skaffe sig Indtægt ved Landbrug, Industri ell. lign. som flere af de andre Munkeordener gjorde. De skulde ikke være optagne af verdslige Ting, men hellige sig Prædikantgerningen, være Vækkelsesprædikanter. Derfor slog de sig ned i Byerne for lettere at faa Folk i Tale, vel ogsaa, fordi det der var lettere at tigge deres Fornødenheder sammen.

Da Graabrødreklostret i Nykøbing stiftedes, havde der dannet sig en ret fast Byggeskik for disse Klostre. Graabrødrene kunde nøjes med faa Bygninger, naar det var nødvendigt. Deres ældste Klostre i Danmark bestod af Kirken og en Fløj, stødende op til Koret, altsaa nærmest, hvad vi vilde kalde en Østfløj. Saaledes var det første Anlæg af Nysted Graabrødrekloster, der blev stiftet 1286. Graabrødrene i Nykøbing havde jo i Nicolai Kapel en Kirkebygning, og hvis dette, hvad Viggo Holm formoder, har ligget saaledes, at dets Kor laa, hvor Vestenden af den nuværende Kirke ligger, saa kunde den nustaaende Klosterfløj i sin ældste Skikkelse sammen med Kapellet have dannet det oprindelige Klosteranlæg. Fra Ombygningen af Klosterfløjen 1928 ved man, at den først har været opbygget af lyse rødgule Sten og været godt 4 Meter kortere mod Nord; desuden var den den Gang lavere og smallere, da Munkegangen ikke fandtes. Under denne gamle rødgule Bygning fandtes den endnu eksisterende hvælvede Kælder, bestaaende af et stort Rum, dækket af fire Krydshvælvinger, baarne af en Midterpille, og

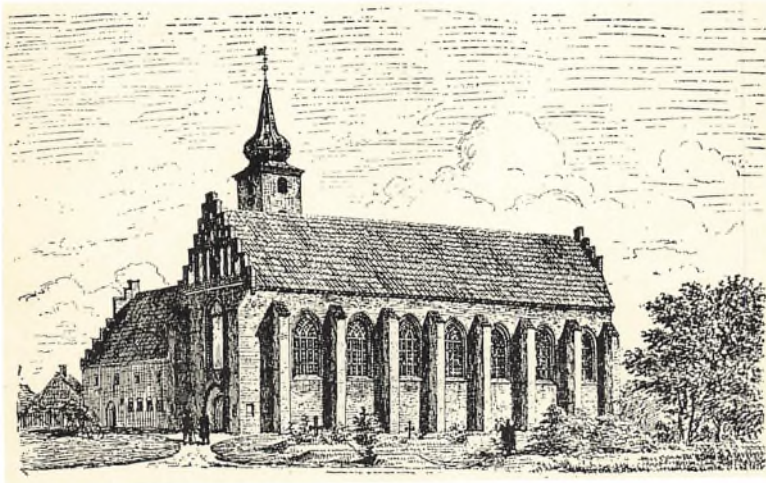
(Fig. 1). Grundplan af Kælderen.

to Rum nærmest Kirken, hvoraf det største er et tøndehvælvet Rum, hvortil en lav Dør med en Jernbom førte ind. Det var Munkefængslet. Til den store Kælder synes der at have været Adgang i det nordøstlige Hjørne, hvor der fandtes Levninger af en Trappe. Kælderen har sikkert været benyttet som Forraadskælder; det meste, Munkene tiggede sammen paa deres daglige Vandringer, var „Naturalier“, saa de maatte jo have et Sted at opbevare dem.

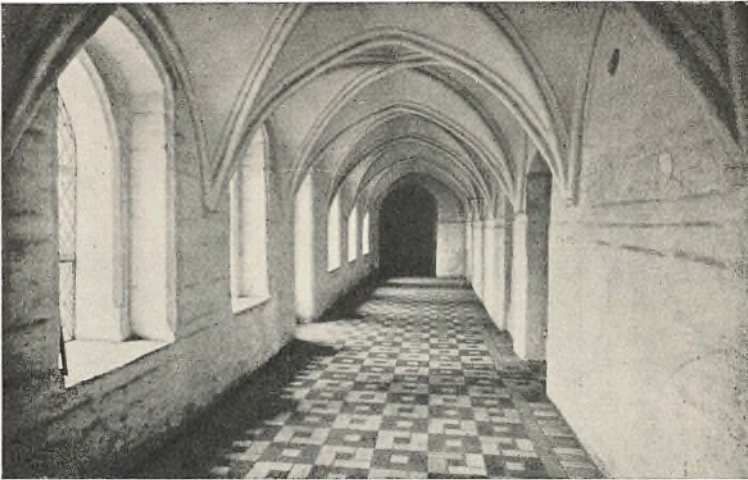
I det 15de Aarhundrede var det tofløjede Klosteranlæg ikke nok for Graabrødrene; deres Maal var et firfløjet, og Nykøbing-Munkene har sikkert straks planlagt et saadant, som de ogsaa naaede at fuldføre i Løbet af Aarhundredet. Kirken, der i det firfløjede Anlæg dannede Sydfløjen, har man vel først taget fat paa at bygge. Den er bygget i sengotisk Stil med høje, spidsbuede Vinduer og som en eenskibet Kirke med et Kor, der er af samme Bredde som Skibet. Der kan skelnes tre Byggeperioder i dens Tilblivelse. Først har den foruden af Koret bestaaet af 5 Fag og har været 12—13 Meter kortere mod Vest end nu. Dernæst har man forlænget den, til man fik den i Forbindelse med den rødgule Fløjs Sydgvæl. Taar-

net er nu blevet tilføjet i Hjørnet mellem den rødgule Fløj og Kirken. Taarnets Vestmur bestaar nemlig forneden af de rødgule Sten. Endelig er saa Vestgavlen opført for sig, idet der til den er anvendt en anden Slags Sten end til den første Forlængelse af Kirken. Taarnet har altsaa oprindelig haft helt fri Nordmur; et Vindue, der blev fundet ved Restaureringen 1928, og som siden er blevet dækket, da Munkegangen tilbyggedes, viser dette. Taarnet har ikke fra Begyndelsen haft et Spir som det nuværende; — efter det Billede af Nykøbing i 18de Aarhundredes Midte, som findes i Pontoppidans „Danske Atlas“, har det haft Sadeltag og takkede Gavle som de fleste Landsbykirketaarne.

Da Taarnet var bygget, synes Munkegangene baade paa Kirkens Nordside og paa den nustaaende Klosterfløjs Østside at være tilbygget og ført igennem Taarnet. Klosterfløjen er tillige blevet ombygget med røde Sten og gjort baade højere og længere og ved Munkegangen altsaa ogsaa bredere. Den har staaet i Forbindelse med Kirken i Sydgavlen, og der blev 1928 fundet Spor af en indvendig Trappe, der førte op til 1ste Sal (se næste Side). I den nordlige Ende er ved Bygningens Forlængelse formentlig det, der kaldtes Ringe-

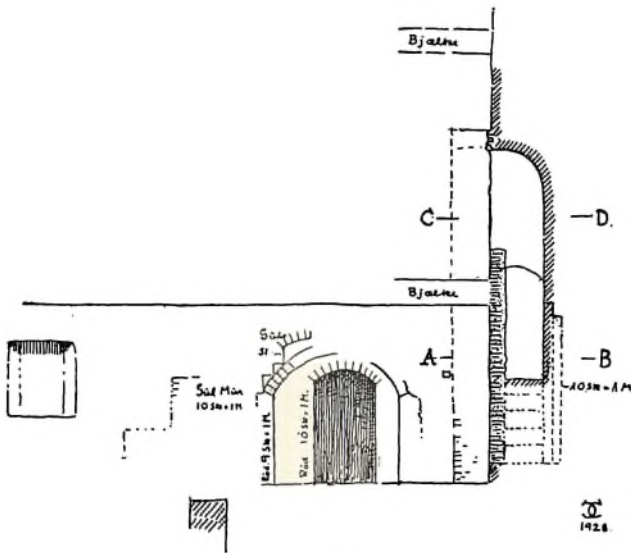

(Fig. 2). Kirke og Vestfløj 1859.

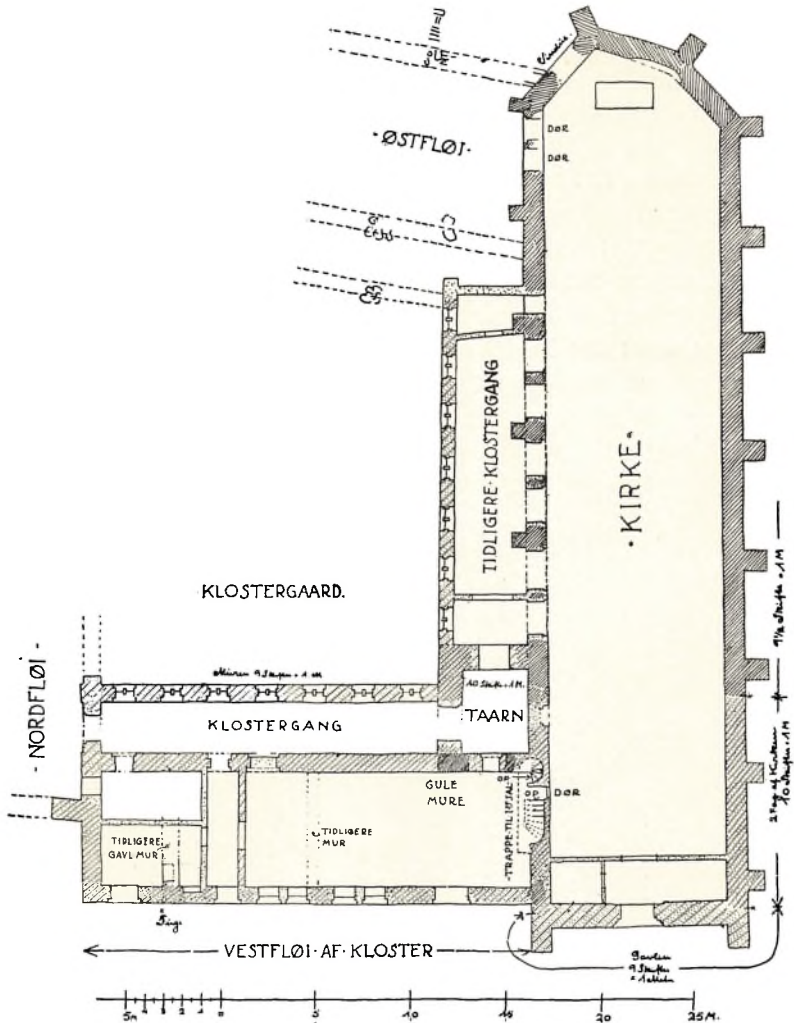
(Fig. 3). Munkegangen.

porten, der vel oprindeligt var en Port i Muren om Klostergrunden, kommet ind i Vestfløjen som et særligt Portrum. Derfor kan Vestfløjen senere kaldes „det Hus, som Ringeporten er i“.

(Fig. 4). Snit af den gamle Trappe.

Om de to andre Fløje ved man intet ud over, at de har været der. Østfløjen gik skraat ud fra Østenden af Kirken. Dens Tilstedeværelse blev konstateret 1928; den har haft

(Fig. 5). Grundplan af Kloster og Kirke.

Munkegang ind mod Gaarden. Af Nordfløjen findes en Rest af Vestgavlen, lignende en Stræbepille paa Vestfløjens Gavl. Ogsaa den har haft Munkegang, og paa Vestfløjens Nordgavl

ses det, at der paa første Sal har været Forbindelse mellem de to Fløje.

De fire Fløje har altsaa omsluttet en Gaard, Fratergaarden, der mod Nordøst ser ud til at være gaaet ud i en spids Vinkel. Uden om hele Bygningskomplekset har Klosterhaven ligget, og den hele Grund, hvis nøjagtige Størrelse og Beliggenhed ikke lader sig bestemme, har været omgivet af en Mur.

Hvornaar det hele firfløjede Anlæg har været færdigbygget, er ikke let at bestemme. Bygningshistorikeren Vilh. Lorenzen mener, at Kirken først har været færdigbygget ca. 1500. Viggo Holm mener at kunne sætte Munkenes Fuldendelse af Kirken og de 3 andre Fløje af Klostret til 1482, idet han formoder, at det hele Bygningskompleks maa i alt Fald i det væsentligste have staaet færdigt det Aar, fordi Franciskanerordenen da holdt et stort Kapitelmøde i Nykøbing. Er Holms

(Fig. 6). Vestfløjens Østside før 1874.

Formodning rigtig, kan Nykøbing Kirke altsaa som Bygningsværk holde 450 Aars Jubilæum i Aar.

Om Klosterbygningernes Udseende indvendig i Munketiden, ved man saa godt som intet. Kirken havde fladt Loft; ganske vist har Munkene planlagt Hvælvinger, hvad der viser sig ved de oprindelige Stræbepiller og af Korets Form, men de har vel ikke haft Midler til at bygge dem og har nøjedes med et Bjælkeloft. Af dette Loft var der endnu i 1862 Levninger tilbage, idet der da i Kirkesynsprotokollen skrives: „I tidligere Tid havde Kirken kun haft et simpelt Loft, hvoraf Rudera endnu er til Stede“. Der har formentlig været 3 Altre i Kirken, idet Klostret var indviet til Vor Frue, St. Michael og St. Franciskus. Dernæst har der været en Prædikestol — eller Prædikepult — midt nede i Kirken; thi Graabrødrene ønskede at komme i saa nær Kontakt som muligt med deres Tilhørere. Vestfløjen synes i den sydlige Del over Kælderen at have haft en større Sal; i den nordlige Del, hvor Gulvet har ligget lavere, har der været et Par mindre Rum, hvoraf det ene formentlig Portrum.

Nord- og Østfløjs Indretning kan man slet intet vide om, men man kan formode, at Klosterbygningerne har været indrettet og benyttet, som et Graabrødreklosters Bygninger i Reglen var. Derefter skulde Østfløjen i øverste Etage have indeholdt Munkenes fælles Sovesal (Dormitoriet), nederste Etage Kapitelsalen. Nordfløjen skulde have indeholdt Spisesalen (Refektoriet) i nederste Etage, medens Stegers, Bryggers o. lign. muligt har ligget i særskilte Udbygninger tæt ved; i øverste Etage har der været Celler til Brug for Munkene om Dagen. I Vestfløjen var Undervisningslokale for Novicer og andre i den nederste Etage, i den øverste Bogsal (Libraria) og maaske Sovesal for Novicer. Til et Graabrødrekloster hørte desuden en Ragestue, hvor Brødrene kunde faa Tonsuren i Orden, en Sygestue og Herberg for tilrejsende, men disse laa vist i Reglen i særskilte Bygninger uden for de egentlige Klosterbygninger.

Hvis Graabrødrene i Nykøbing har naaet at faa deres Kloster indrettet efter alle Kunstens Regler, som man siger, saa har de kun i kort Tid kunnet glæde sig derved; thi i

1531—32 kom Reformationsrøret til Nykøbing. Hvorledes Begivenhederne formede sig her, er ikke kendt. Kun de nøgne Kendsgerninger staar tilbage, at Graabrødrene i Løbet af 1531—32 „forløb Klostret i Nykøbing“, som Arild Hvitfeld skriver i sin Danmarkshistorie, og at den sidste katolske Sognepræst i Nykøbing, Hans Holste, gik over til Lutherdommen. Han har vel sagtens været den lokale Fører for de lutherske. Forøvrigt havde Fyens Stifts Biskop, Knud Henriksen Gyldenstjerne, i Begyndelsen stillet sig meget velvilligt over for de lutherske Prædikanter og tog netop paa ovennævnte Tid Jørgen Jensen Sadolin til sin Medhjælper. I alt Fald indirekte har denne betydet meget for Reformationens Fremgang overalt i Fyens Stift, hvortil Lolland-Falster jo hørte, ikke mindst ved sin Oversættelse af Luthers lille Catechismus, der dog først udkom i 1532 og sendtes til alle Præster i Fyens Stift. Alt tyder paa, at den lutherske Reformation sejrede hurtigt og let i Nykøbing.

Da Graabrødreklostret var forladt af Munkene, faldt det tilbage til Kronen. Et Tiggermunkekloster var ikke noget særligt godt Aktiv at faa, — ikke som et Herrekloster med stort Jordegods; — her var kun Grunden og Bygningerne. Kongerne ses da ogsaa i Tiden efter Reformationen at have disponeret over Nykøbing Klosters Grund og Bygninger. Med Undtagelse af Kirkegaarden bortsolgtes Grunden efterhaanden i forskellige Parceller, eller de bortgaves til Slotsbetjente ved Nykøbing Slot. Bygningerne blev bortgivet eller bortsolgt til Nedbrydning. I Frederik I's Brevregistranter meddeles saaledes 1532:

„Kongl. Mayjt. haaffuer quiffuit Knud Gyldenstjerne (Lensmand paa Nykøbing Slot) et stort Træhuß met steen och timber, saa hand maa det nedder bryde och bortføre, hvort hannom løfter, graabrødre kloster i Nykøbing Falster“.

Om dette har været en af Klosterfløjene, der i saa Fald har været delvis af Bindingsværk, eller om det har været et Udhus, kan ikke afgøres. Efterhaanden er alle Klostrets Bygninger blevet nedbrudt med Undtagelse af de to, der skæn-

kedes Nykøbing By. Om dette meddeler Brevregistrarterne fra Frederik I's Tid under 5. *Juni 1532* følgende:

„Borgmester, Raadmænd og Menighed i Nyköping paa Falster finge Brev at maatte nyde, bruge og beholde det Graabrødrekløsters Kirke til deres Sognekirke til deres By, og det Hus, som Ringporten er udi, der sammesteds til et Raadhus, udi Længden og Bredden, som det nu begreben er, efterdi de have beret for Kgl. Majst., at alle Munkene er det udgangne og forladte samme Kloster. Dog jaa, at de intet skulle befatte dennem, med hvis anden Bygning der er udi Kloster“.

Dermed blev Graabrødrekløstrets Kirke Nyköping Bys Sognekirke og har nu i 400 Aar været det.

Nykøbing Kirke er i de 400 Aar ikke blevet væsentlig forandret i det Ydre, udover at Taarnet fra Munketiden er blevet ombygget. Allerede i det 17de Aarhundrede, medens Prins Christian boede paa Nyköping Slot, var der Planer oppe om at give Kirken et aneligere Taarn. Det hed sig, at Prinsen vilde lægge 20,000 Rdl. til Side til en Taarnbygning. Disse 20,000 Rdl. tilhører kun Fantasiens Verden; Prinsen havde nok god Vilje til at give noget til Kirken, men ikke nogen god Evne til at faa noget tilovers at lægge til Side. Det viste sig dog ved Prinsens Død 1647, at der var lagt 800 Rdl. til Side til Taarnbygning. Af disse 800 Rdl. gik imidlertid de 200 tabt ved en uheldig Anbringelse, Resten stod paa Rente og voksede. Det blev imidlertid ikke til noget med Taarnbygningen i det 17de Aarhundrede, og hen mod Midten af det 18de Aarhundrede blev det gamle Taarn meget skrøbeligt og truede med at falde ned; 1758 turde man ikke mere ringe med Klokkerne. Man klagede sin Nød til Kongen, som resolverede, at hver Kirke i Danmark og Norge skulde give 1 Rdl. til Nyköping Kirke. Ved Hjælp af de indsamlede Penge og de 600 Rdl. fra Prins Christians Tid, som var vokset til 1556 Rdl., blev Taarnet ombygget og forsynet med det nuværende ejendommelige Kuppelspir. Det

nye Taarn blev 1766 indviet med stor Højtidelighed; mest har det maaske glædet Menigheden, at Klokkerne — efter 8 Aars Tavshed — igen kunde lyde fra Taarnet.

Der findes i Nykøbing Kirkes Taarn 3 Kirkeklokker, hvoraf de 2 er middelalderlige, medens den tredje og største er støbt 1634. De to første har altsaa formodentlig hørt til Klosterkirken.

Den ældste af Klokkerne menes at være støbt omkring 1477. Den bærer intet Aarstal, men det samme Støbermærke som Kallehave Kirkes store Klokke, hvorpaa Aarstallet 1477 staar.

Paa Nykøbing Klokken staar der ved øverste Rand i een Linie:

ih̄s̄ . av̄te . trans̄iēs̄ . per̄ . mediūm . iis̄forv̄m . iis̄at . ora . pro .
nob̄ . b̄ta . virgo . maria . amen ,

der i dansk Oversættelse betyder:

„Men Jesus gik igennem midt iblandt dem og drog bort (Luc. 4,30). Bed for os, salige Jomfru Maria, Amen!“

Den anden middelalderlige Klokke bærer Aarstallet 1493. Den har foruden en Indskrift paa Latin ogsaa en plattysk Indskrift, saa den er sikkert støbt af en nordtysk Klokkestøber. Indskriften staar mellem dens øverste Rand og en smuk sengotisk Frise og lyder saaledes:

☉ rex̄ gl̄orie ih̄v̄ xp̄e veni cū pace amēno d̄ni m̄cccc̄ x̄ciiī help̄
got̄ v̄i iutē anna iulf̄ dr̄v̄dde .

Paa Dansk betyder det:

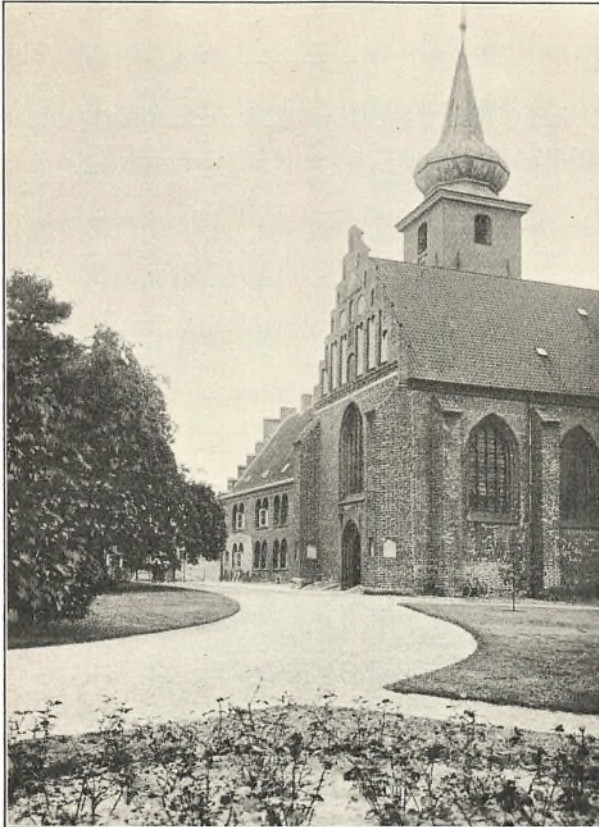
„O, Ærens Konge, Jesus Christus, kom med Fred, Amen! I Herrens Aar 1493. Hjælp Gud og sancta Anna selv tredje“.

Den største Klokke er skænket Kirken af Prins Christian, der i 1634, straks han havde taget Bolig paa Nykøbing Slot, tilkaldte en Klokkestøber — vistnok Mikkel Westfal fra Rosstock — og lod ham støbe en Klokke i Nykøbing for at spare den besværlige Transport. Paa denne Klokke staar der med Løvehoveder mellem Ordene følgende:

DENNE KLOKE ER STØBT HÆR I NYKØPING AAR
M DCXXXIV DER P EL HOLTE HOF HER. PALLE
ROSENKRANDTZ RIDDER SLOTZ HER.

Bogstaverne P foran og EL efter det kronede Navnetræk betyder Princeps electus ☉: den udvalgte Prins.

Endnu en Klokke findes der fra Middelalderen ved Nykøbing Kirke, men ikke i Taarnet. Det er den lille Klokke

(Fig. 7). Kirkens Hovedindgang.

i Klosterfløjens Nordgavl; muligt har den altid haft sin Plads der. Den bærer følgende Indskrift:

ave maria gracia plena dominus tecu, der betyder: „Hil dig Maria, fuld af Naade, Herren er med dig!“

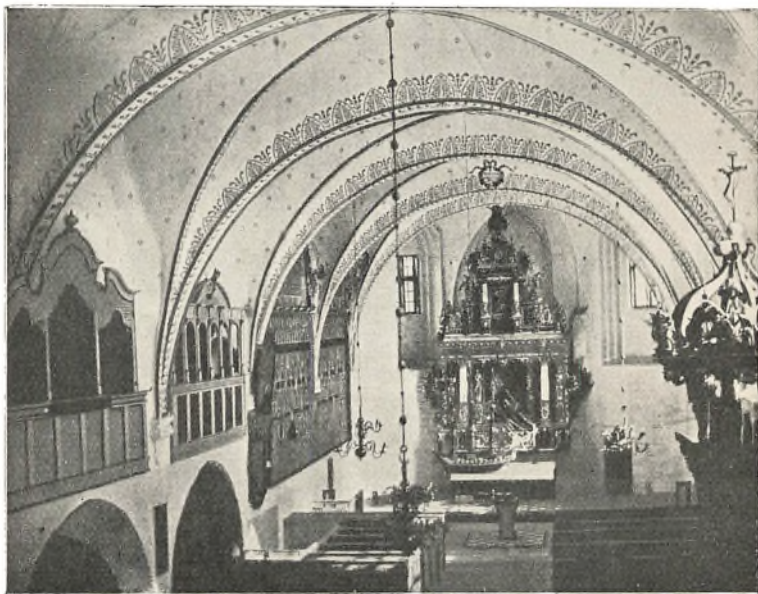
Det er den ældste af alle Klokkerne, støbt af Mester *Gherard* i 15de Aarhundredes Midte. Den har vel i Klostertiden ringet

Munkene til Andagt. Senere er den blevet kaldt „Tingklokken“, fordi den lige til 1872 brugtes til at ringe Bytinget ind med.

I 1715 fik Kirken et Taarnur, skænket af Raadmand Lars Poulsen Vendelbo, der var Farbroder til den kendte Statsmand Poul Vendelbo Løvenørn.

I det Indre har Nykøbing Kirke derimod gennemgaaet store Forandringer siden 1532. Vi vil nu prøve paa at klarlægge disse Forandringer, idet vi gaar ud fra Kirkens nuværende Udseende.

Nykøbing Kirke bestaar nu af Hovedskibet og et smallere Sideskib, dannet af den gamle Munkegang paa Nordsiden. Hovedskibet, den gamle Klosterkirke, er nu hvælvet, hvad den som før nævnt ikke blev af Munkene. Hvælvingerne stammer utvivlsomt fra Enkedronning Sofies Tid (1589—1631). Man mener ogsaa, at Munkegangens Inddragelse i Kirken

(Fig. 8). Kirken for 1874.

som Sideskib har fundet Sted i hendes Tid, at altsaa Nordmuren er blevet gennembrudt paa flere Steder. Gennembrydningen, navnlig af øverste Etages Væg, foretoges ikke med megen Omhu, hvorfor Aabningerne i Tidens Løb dækkedes,

(Fig. 9). Altertavlen.

som Viggo Holm skriver, „med Forvægge af Snedkerarbejde“. Hovedskibet afsluttes af det tresidede Kor med Alteret og den smukke Renæssancealtertavle. Denne er skænket Kirken af Enkedronning Sofie. Hvem der er Mester for den, vides ikke. Den er rigt forgyldt og har tidligere ogsaa været belagt med Farver — som Prædikestolen. Skriftordene, der findes

paa Altertavlen, var oprindelig paa Tysk, men efter Krigen 1864 rejste der sig saa stærk Misfornøjelse med de mange tyske Indskrifter i Kirken, at Ministeriet gik med til at erstatte de tyske Skriftord paa Altertavlen med danske, men derimod ikke med til at forandre de tyske Indskrifter paa Mindetavlerne. Malerierne paa Altertavlen fremstiller i Midten Korsfæstelsen og paa Siderne Abrahams Offer og Moses, der oprejser Kobberslangen i Ørkenen, og Skriftordene svarer til Billederne, idet de alle peger hen paa Forsoningen ved Tro. Det smukke Tæppe indenfor Knæfaldet med drikkende Hjorte er udført efter Tegning af Arkitekt H. G. Skovgaard af en Kreds af Damer og skænket Kirken i Pinsen 1931.

En Sølvalterkande blev skænket Kirken af fhv. Kirkeværge Lærer H. K. Hansen og Hustru paa deres Sølvbryllupsdag.

Døbefonten staar i Koret et Stykke foran Knæfaldet midt for Alteret. Den er skænket Kirken af Karen Andersdatter Skytte, en Datter af en af Danmarks berømteste Læger Dr. med. Anders Nielsen Skytte, der døde 1631. Hun var først gift med Raadmand i Nykøbing Oluf Nickelsen, dernæst med Vinskænk Knud Bentzen, og disse 3 Navne findes paa Døbefontens Rand. Der staar nemlig: „Alle Michels Karen Undesød Knud Bents hafver ladet befofte denne Font til Guds Ære 1648,„. Fonten er forfærdiget af en Lybækermester, idet den er signeret: „Antony Wiese me fecit in Lubeck“. Denne Døbefont har ikke altid staaet i Koret; den har, som det var Skik tidligere, staaet ved Kirkens Indgang og hørt med til en særlig pragtfuld Daabsplads, som blev bekostet af ovennævnte. Det var nok Oluf Nickelsen, der havde lovet at bekoste den; men han døde ung; det blev derfor hans efterladte Enke og hendes nye Ægtefælle, der kom til at bringe Løftet til Opfyldelse. De fik nemlig $2\frac{1}{2}$ 1646 bevilget „en Plads udi Kirken, strækkende sig fra Kirkens Fundament og Grund neden til og opad Kirken 9 Alen lang og udi Bredden 5 Alen, ved den nordre Side for fri Ejendom . . . og deri en muret Grav at maa lade udi Jorden opmure saa og deres Tavle derover i Huller i Muren lade oprette og forfærdige . . . Hvorimod de haver lovet med det allerførste paa deres egen Bekostning at ville lade opsætte en ny Font af Messing i sig selv

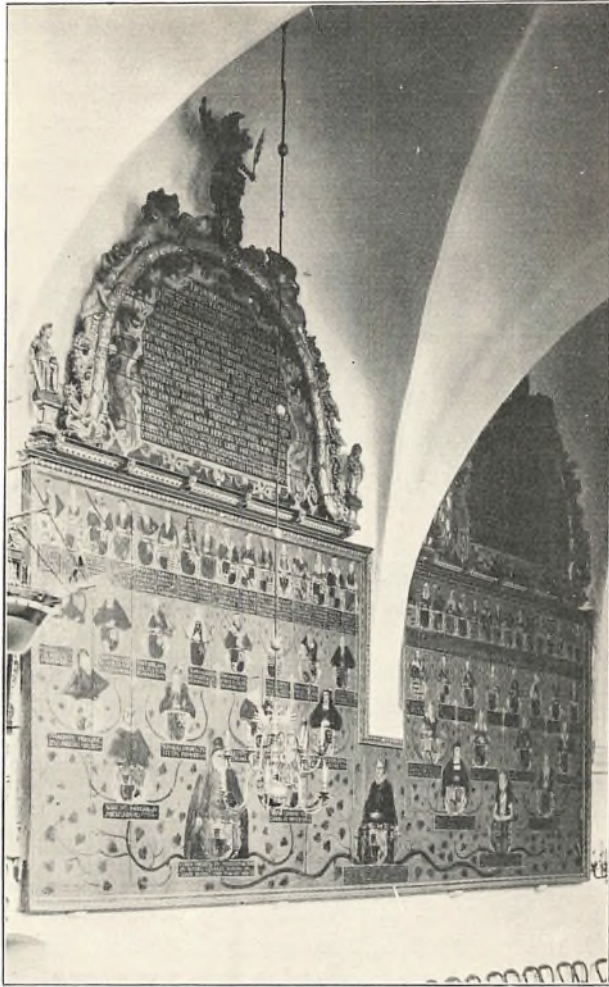
og Bækkenet, dertil og et overhængende Dække af Træværk, saa vel som og Skrankeværk rundt omkring af Billedsniderarbejde, smuk sirlig oven og under, uden og inden samt Malerstaffering, som bekvemmelig tilhører“. Saaledes som Daabsrummet her loves, blev det ogsaa; dobbelte Døre førte ind til det, og paa Væggen fandtes Indskrifter med Navnene paa dem, der skulde ihukømmes. Af disse var der tillige Billeder, nemlig de to Malerier, malede 1649 af *Bartolomæus Paprocsky*, der nu hænger et paa hver Side af Indgangsdøren. De hang i Daabsrummet, skilt ved det smukke Krucifiks, der nu hænger over for Prædikestolen. Billedet, der nu hænger Syd for Indgangsdøren, forestiller Dr. med. Anders Skytte og hans Hustru og 2 Døtre, det nordfor Datteren Karen med hendes 2 første Mænd, Oluf Nickelsen og Knud Bentzen (hun var i alt gift 4 Gange), samt hendes 6 Børn med disse Mænd. Det er altsaa kun Gitteret, der efter Beskrivelsen i „Danske Atlas“ var forgyldt, og „Himlen“ over Døbefonten, som ikke findes mere, ellers er Daabspladsens Udstyr til Stede i Kirken endnu, men splittet ad.

Den smukke Daabskande er udført af Kobbersmed Goth i Nykøbing og skænket Kirken af Kommunekasserer Jørgen Hansen.

Paa Nordvæggen i Koret findes den saakaldte Meklenborske Stamtavle, skænket af Enkedronning Sofie. Det er et stort og ejendommeligt Arbejde, der fylder to Hvælvingsfag. Forneden i Midten findes Dronningens Billede; hun er iført mørk Enkedragt og bærer et kostbart Brystsmykke med et sammenslynget F. S. (Frederik og Sofie). Paa den ene Side af hende er et Billede af hendes Fader og paa den anden af hendes Moder; over hver af dem deres Forfædre indtil Tipoldeforældre. Foruden Portrætterne findes ogsaa Vaabenskjolde dekorativt anbragte. Selve Billedtavlerne er omgivet af en udskaaren Ramme og oven over findes følgende Indskrifter:

Die Durchleuchtigste und Großmegtige Fürstinne
und Frau
Frau Sophia

Zu Dennemarchen, Norwegen, der Wenden und Gothen Königin,
Geborne Medlenburg, Herzogin zu Schleswig, Holstein, Stormarn

(Fig. 10). Den mecklenborgske Stamtafle.

und der Dithmarsen, Gräfin zu Oldenburg und Delmenhorst, des
auch weyland Durchleuchtigsten und Großmechtigsten Fürsten und
Herrn

Herrn Friederich des Andern

Zu Dennemarchen, Norwegen, der Wenden und Gothen König etc.
hinterlassene Witwe hat diese Genealogiam nach den Ihr König-

liche Majestät mit Höchstgedachtem Ihrem Herrn sieben Kinder, drei
Herrn und vier Frewlein benanntlich

Christian den Vierten

König zu Dennem.

Ulrich und Johan

Herzogen zu Schleswig und Holstein und

Elisabeth

Herzogin zu Braunschweig und Lüneburg

Annam

Königin in Gros-Brittanien

Augustam

Herzogin zu Schleswig und Holstein und

Hedvigen

Churfürstin zu Sachsen,

erzeuget, Dero Hochgeehrten Vorfahren zu Ehren und den Nach-
kommenden zum Gedechtnis verfertigen und an diesen Ort setzen
lassen in Jahr Christi 1627.

Den Durchlauchtigste, Stormægtigste Fyrstinde

og Frue

Fru Sophia

til Danmark og Norge, de Venders og Gothers Dronning,
født til Meklenborg, Hertuginde til Slesvig-Holsten, Stormarn
og Ditmarsken, Grevinde til Oldenburg og Delmenhorst,
Enke efter den salige Durchlauchtigste, Stormægtigste Fyrste
og Herre

Herr Frederik den Anden

til Danmark og Norge, de Venders og Gothers Konge etc.
har ladet forfærdige denne Stamtavle, efter at Hendes kgl.
Majestæt med sin Herre, højlovelig Ihukommelse, har avlet
7 Børn, tre Dreng og fire Piger ved Navn

Christian den Fjerde

Konge til Danmark

Ulrik og Johan

Hertuger til Slesvig og Holsten og

Elisabeth

Hertuginde til Brunsvig og Lyneborg

Anna
 Dronning i Stor-Britannien
 Augusta
 Hertuginde til Slesvig og Holsten og
 Hedvig
 Churfyrstinde af Sachsen,

til Ære for deres Højtærede Forfædre og til Minde for Deres Efterkommere, og ladet den opsætte paa dette Sted i Christi Aar 1627.

Portrætterne og den malede Dekoration er udført af *Antoni Clement* fra Odense. Billedskærerarbejdet omkring Indskrifterne af Dronningens Billedsnider *Frans Krag*. Det er ejendommeligt nok, at denne „Stamtavle“, som vi nu med Rette anser for en af Seværdighederne i Nykøbing Kirke, i 1865 foresloges fjernet paa Grund af de tyske Indskrifter, saa at Ministeriet 2 Gange maatte indskærpe, at noget saadant ikke maatte gøres.

Paa Kirkens Nordvæg mellem Koret og Sideskibet findes et Maleri af „Gangen til Golgata“ paa et Epitafium over Oberstløjtnant Gabriel Reignsburg, der døde 1661, og hans Familie. Det ejendommeligste ved Maleriet er Kristusskikkelsen, og der fortælles, at den Maler, der har fremstillet den, længe havde ønsket at male et Menneskets Ansigtstryk i Dødsøjeblikket. Da han fandt et Menneske, der laa paa sit yderste, varede det ham for længe, inden Døden kom, hvorfor han gennemborede ham med sin Kaarde. Resultatet af hans lagttagelser af Dødens Komme, skulde foreligge i Billedet af Kristus, der segner under Korset. Der findes lignende Billeder i Hørning Kirke ved Randers og i Lübeck Domkirke, men Nykøbing-Billedet anses for det originale af Kunstkere. Indskriften lyder saaledes:

Demnach der weiland Hoch-Edel-gebohrne, Beste und wohl Mann-
haffte

Gabriel Reignsburg

ausser dem Hause Arnstorff, im Fürstenthum Neig in Schlesien
gelegen, Ihre Königl. Majestäts zu Dennemarck wohlverdienter

Obrist-Deutnant zu Fusse den 15. Februarii No 1661 im 67 Jahr seines Alters, zuneben sein von der ersten Ehe-Frauen gezeugten Sohne

Christopher Reignsburg

den 10. Septbr. 1642 seines Alters $\frac{3}{4}$ Jahr, wie denn auch ebenmäßig aus sehr uhr-alten Adelichen Geschlecht entsprossen, bey dem Ehelichen Hauffe, Frauen und Stiff-Sohn.

Als nemlich die Hoch-Wohl-Edelgebohrne Frau

Frau Sybilla

aus dem Winchel von Otterwisch in Meissen, derer zu Dennemard und Norwegen Princessin und Frauen, Frau Magdalena Sybilla, gebohren aus Chur-Fürstlichen Stamme zu Sachsen, gewesenen Hoff-Jungfer, den 3ten Junii No 1643 Jhres Alters 33 Jahr, wie auch die Hoch-Wohl-Edelgebohrne Frau

Frau Hedewig Maria Rechentiu

auf Kulofshagen in Pommern, Hochgedachter Princessin wohlverdiente Hofmeisterin, den 11ten Februarii No 1676 Jhres Alters 73 Jahr, wann denn auch der Hoch-Wohl-Edelgebohrne

Victor Ludwig Haube

aus Deutschland in Pommern, den 3ten April 1650 seines Alters 20 Jahr, in dem Schrancken der Gottfeeligkeit, Christloblichen und herlichen Tugenden, dem Lauff dieses zeitlichen und mühsahmen Lebens vollendet, und durch einen sanfften und feelichen Todt, die Schuld der Natur bezahlet, seint derer entfesselte und verblichene Körper, gleich als sie nach ein ander entschlaffen; also auch Christ- und Adelichen Gebrauch nach, in dieses hier unten für befindliche und von der Reigen Erblich erkaufften Begräbniß beygesetzt worden. Erwartende mit allen Christ-gläubiger in süßer und stolzer Ruhe einer fröhlichen Auferstehung zum Ewigen Freuden-Leben.

Her hviler den salige Høj-Ædelbaaren, faste og meget modige

Gabriel Reignsburg

af Huset Arnstorff i Fyrstendømmet Reig, beliggende i Schlesien, veltjent Oberstløjtnant til Fods hos Hans kgl. Majestæt til Danmark og død den 15. Febr. 1661 i sin Alders 67de Aar, tillige med sin med sin første Ægtehustru avlede Søn

Christopher Reignsburg,
død d. 10. Septbr. 1642 i en Alder af 5 Fjerdingsaar og ligeledes runden af meget gammel adelig Æt, sammen med det hele „Ægte-Hus“, Hustruer og Stedsøn.

Da nemlig den Høj-Vel-Ædelbaarne Frue

Fru Sybilla

af Slægten Winchel von Otterwisch i Meisen, Hofdame hos Prinsessen af Danmark og Norge, Fru Magdalena Sybilla af den kurfyrstelige saksiske Slægt, den 3die Juni 1643 i sin Alders 33te Aar, ligesom ogsaa den Høj-Vel-Ædelbaarne Frue

Fru Hedvig Maria Rechentín

af Rulofshagen i Pommern, veltjent Hofmesterinde hos Prinsessen, højlovelig Ihukommelse, d. 11. Febr. 1676 i sin Alders 73de Aar, ligesom ogsaa den Høj-Vel-Ædelbaarne

Victor Ludvig Haube

fra Pommern i Tyskland d. 3die April 1650 i sin Alders 20de Aar — havde fuldendt dette timelige og møjsommelige Livs Løb indenfor Gudfrygtighedens og de sande kristelige og herlige Dyders Skranker og ved en blid og salig Død havde betalt deres Gæld til Naturen — saa er deres afsjælede og blege Legemer, efterhaanden som de er hensovede, den ene efter den anden, blevet bisat efter kristelig og adelig Skik i den her neden for værende og af Huset Reig arvelig købte Begravelse.

Forventende med alle Kristus-troende i sød og stolt Ro en glædelig Opstandelse til det evige Glæde-Liv.

Kirkens Nordvæg præges iøvrigt af den smukke Forbindelse med Sideskibet ved tre Par Spidsbuer og tilsvarende Aabninger til Galleriet over Sideskibet. Denne Ombygning af Nordvæggen foretoges 1872—74, hvor Kirken blev underkastet en Hovedreparation under Arkitekt Etatsraad Herholdts Ledelse. Ved denne Reparation fik Kirken altsaa det Udseende, den har nu; dog var Hvælvingernes Ribber af Herholdt blevet dekoreret med svage Farver, der afløste en tidligere meget kraftig Dekoration baade af Ribberne og Hvælvingsskapperne, der var blaalige med Guldstjerner paa. (Se Fig. 8). 1901 kalkedes Kirken helt hvid.

Den eneste Dekoration paa den gennembrudte Nordvæg er det smukke Krucifiks over for Prædikestolen; det hørte som før nævnt til det tidligere Daabsrums Udstyr.

(Fig 11). Kirken efter 1901.

Ved Herholdts Restauration af Kirken i 1874 tilmuredes alle Begravelser under Kirkens Gulv med Buer af Beton. Der har været Begravelser saa at sige under hele Kirkens Hovedskib og Sideskib ja endogsaa under det saakaldte „Sakristi“, en lille Bindingsværksbygning med Indgang til Koret. Her var saaledes Seidelinernes Gravsted. Sakristiet blev nedrevet 1874 og erstattet med det nuværende Præsteværelse. Da Gravkælderne var tilmuret, lagdes nyt Gulv overalt. Før havde man baade i Gangen og Koret maattet passere hen over Lemme, der førte ned til Gravkælderne. I 1923, da nyt Varmeapparat anlagdes, viste det sig, at Betonbuerne over Gravkældereren ikke havde været meget solide, da der flere Steder var saa store Huller i dem, at man kunde krybe ned i Kælderne.

Paa Nordvæggen mellem Sideskib og Orgel er ophængt

et Epitafium, skænket 1616 af Dorothea Andersdatter. Billedet fremstiller et Ægtepar knælende ved Kristi Kors, og Indskriften er følgende:

No 1616 d. 10. Aug. Loed erlige oc gudfryctige Qvinde Dorothea Andersdatter dette Epitaphium opsette Kircken til Bepryndelse sig oc sin Salig Husbond Niels Rasmus til en Christelig ihu-kommelse, som vaar Vysogit oc Kongl. Majest. Tolber i 15 Aar her i Nyefiøbing oc vaar Rasmus Laurzen Borgemester søn, hans alders 47 Aar oc er hensoffuit i Herren 1615 d. 31. Marts. Hans siel Gud haffue oc hans fiere Husfrus, hensoffuit i Herren No . . . oc Gud giffue dem det Ewige liiff.

Paa Nordvæggen under Orgelet hænger et Maleri af Stiftsprovst Kemp.

Over Kirkens Hovedindgang har Orgelet Plads. Det har haft denne Plads siden 1757; før den Tid var det anbragt over Sideskibets østlige Ende. Det første Orgel, et ret anseeligt Instrument, der var saa solidt bygget, at det 1757 kunde flyttes hen paa den ny Plads, er opstillet i Kirken i 17de Aarhundredes første Halvdel. Det holdt ud, naturligvis med adskillige Reparationer til 1844, hvor et nyt anskaffedes. Det holdt til 1904; da opstilledes et nyt og større Værk, og Orgelfacaden og Pulpiturets Skranke omdannedes efter Arkitekt Glahns Tegning.

Oppe paa Orgelpladsen findes over Trappeopgangen en Del Smaafigurer, der ligesom de to større Figurer under Orgelpulpituret vist stammer fra forskellige Epitafier, og ved Siden heraf Prins Christian og Prinsesse Magdalenes kronede Vaabenskjold, baaret af 2 trivelige Englebørn. Dette sidste er Resten af et højt Gitterværk mellem Kirken og Koret, som Slotsskriver og Borgmester i Nykøbing Jakob Christensen og Hustru Magdalene Jensdatter i 1640 lod opsætte. Hvorledes dette Gitterværk har været i Enkeltheder, er ikke ganske klart. Der synes at have været rigeligt med Figurer, og det er Billedhugger *Jørgen Ringnis*, der har udført Arbejdet. I en Kontrakt med Ringnis nævnes: ¹⁾ en Salvator oven paa Fordackningen med to Apostler næst

under, ²⁾ Prinsen og Prinsessens Vaaben med Kroner og Navne, ³⁾ imellem Fordackningen de andre 10 Apostler og ⁴⁾ indeni de 6 Fordackninger 6 Dyder. Muligt er en af disse

(Fig. 12). Kirken set mod Orglet.

„Dyder“ bevaret, nemlig i den lille Figur af Moderen med Barnet, Sindbillede paa Næstekærligheden, som nu findes paa Kirkens Sydvæg.

Paa Orgelpladsens Vestvæg findes et Epitafium over Birgitte Andersdatter og hendes 2 Mænd: Albert Ritz og Jørgen Robert, begge af skotsk Oprindelse. Det er opsat ved Albert Ritz Død 1621, og Billederne derpaa er malet af *Antoni Clement*. Medens Hovedmaleriet af Birgitte, hendes salig Mand og Børn, knælende ved Kristi Kors, har lidt meget af Tidens Tand og Overmalinger, er Portrætterne foroven af Birgitte og hendes 2 Mænd ganske levende. Indskriftterne under Billederne lyder:

U. Er Salig Albret Albretson rit, Barufod 3 Montroefs 3

Schotland, oc døde Anno 1621 Den 10. Augusti oc ligger her begraaffuen for predigstol.

B. Er Salig Veritte Andersdatter, Barnfød her i Byen oc leffde med hindeſ E. husbond Albret Albretſøn udi 16 Mar oc Gud begaffuit hende med 7 Sønner oc 2 Døtter, oc hun døde Anno 16... Den...

C. Er Salig Jürgen Robbert, Barnfød i Montroeſ i Schotland oc døde Anno 16... den oc findiſ Begraffuen.

Paa Kirkens Sydvæg er adskillige Mindetavler. Begynder man fra Hovedindgangen, har man først Mindetavlen over „Trofaste danske Krigere, der ofrede Livet for Fædrelandet“ i 1864.

Dernæst en lille Mindetavle i Sølv med en Kaarde ved Siden. Indskriften paa Sølvpladen er paa Tysk og lyder saaledes:

Im Jahr 1619 ist der Hoch- und Wohl-Edel-gebohrne, Gestrenge, Beste und Mannhafte

Herr Eberhard von Puttkammer

Ihre Königl. Majestät zu Schweden Wohlbestalter Obrister über ein Regiment zu Roß in Ehurlandt, von Altgestamten Hoch-Adelichen Geschlechte zur Welt gebohren, und im Jahr 1659 den 9. Februarii in ein Occasion auf Langelandt Morgens zwischen 7 und 8 geschossen dergestalt, daß er am selben Tage Abends zwischen 7 und 8 Uhr sanfft und sechlig entschlaffen, dessen Seele Gott genade. Seines Alters biß ins 40ste Jahr.

I Aaret 1619 er den Høj-Vel-Ædelbaarne strænge, faste og modige

Herre Eberhard von Puttkammer

Hans kgl. svenske Majestæts velbestaltede Oberst over et Rytterregiment i Kurland født af ældgammel adelig Slægt, og i Aaret 1659 d. 9. Februar i en Træfning paa Langeland om Morgenen mellem 7 og 8 blev saaret ved et Skud, saa at han samme Dag om Aftenen mellem 7 og 8 blidt og saligt sov hen — Gud være hans Sjæl naadig — i sin Alders 40de Aar.

Den næste Mindetavle, en lille forgyldt Tavle med en Kaarde ved Siden, er ophængt 1686 af Christina Elisabeth von Brant over hendes Mand, Staldmester ved Nykøbing Slot, Diderich Roderigo de Pieta: Indskriften lyder saaledes:

Der Wohlgebohrne

Herr Diderich Roderigo de Pieta

Königl. Majest. zu Dennemarch und Norwegen wohlverordneten Stallmeister bey dem Königlichen Schloß zu Nykøbing, entsprossen aus rühmlich bekindten löblichen Stamme von vornehmen Eltern aus dem Königreiche Hispanien aus hohen Herren Stande vom Hause derer Roderigo de Pieta. Bey Hofe als Reit- und Hoff-Juncker, und im Kriege als Ritmeister und Major 26 Jahr sich rühmlich und redlich erwiesen, und als ein guter Christ christlich gelebet und sehlich gestorben den 18. November Ao 1686 seines Alters 48 Jahr 6 Monacht. Seine nachgelassene Wittwe, die Wohlgebohrne Frau, Christina Elisabeth von Brant, mit welcher er in 13 Jahr im Ehe-Stande gelebet und einen Sohn gezeuget, welcher Sohn zur Himlischen Freude aufgenommen, hat dieses Ehren-Denk-mahl setzen lassen. Gott verleihe dem Körper in der Erden eine sauffte Ruhe und am jüngsten Tage eine fröliche Auferstehung.

Den velbaarne

Herre Diderich Roderigo de Pieta

kgl. Majestæt til Danmark og Norges velforordnede Staldmester ved det kgl. Slot i Nykøbing er fremspiret af berømmelig, bekendt og prisværdig Stamme af fornemme Forældre i Kongeriget Spanien, af høj Herre-Stand nemlig af Roderigo de Pieta'ernes Hus. Som Ride- og Hofjuncker ved Hoffet og som Ritmester og Major i Krigen har han i 26 Aar vist sig berømmelig og redelig, og han har levet kristeligt som en god Kristen og er død salig den 18. November Aar 1686 i en Alder af 48 Aar 6 Mdr. Hans efterladte Enke, den velbaarne Frue Christina Elisabeth von Brant, med hvem han har levet i Ægteskab i 13 Aar og avlet en Søn, som nu er optaget til den himmelske Glæde, har ladet sætte dette Æres-Minde. Gud give Legemet i Jorden en blid Hvile og paa den yderste Dag en glædelig Opstandelse.

Saa følger det store Epitafium med *Lucas Cranachs* Maleri „Ecce homo“ („Se hvilket Menneske“). Det er Kirkens betydeligste Kunstværk, men hænger just ikke saa særlig godt, baade for højt og i daarlig Belysning. — Epitafiet er efter den tyske Indskrift opsat af Kammerjunker hos Prinsesse Magdalene Sybille Rudolf v. Bünow til Minde om hans unge Hustru Anna Sofia Bunavinn og Indskriften lyder:

Der Hoch-Wohl-Edelgebohrnen Frauen
Anna Sophia Bunavinn

gebohren zu Rothschützen, meinen Hertliebsten seeligen Ehe-Schatze, welche Ihres Alters 27 Jahr, nach der Geburt unsers selbigen Töchterleins Christianæ Magdalencæ, Gottselig entschlieff Anno 1650 den 18. April und in der Ehe mit mir Christlich lebte 39 Wochen, habe dieses zum Ehren-Gedächtniß aufgerichtet ich Rudolph von Bünow, der zu Dennemarck Norwegen verwittibte Princeßin Kammer-Junker.

For den høj-vel-adelbaarne Frue
Anna Sophia Bunavinn

født i Rothschützen, min hjerteelskede Ægteskat, som i sin Alders 27de Aar efter Fødslen af vor salige lille Datter Christiane Magdalene sov salig hen i Gud den 18. April 1650, og som havde levet kristeligt i Ægteskab med mig i 39 Uger, har jeg Rudolph von Bünow, Kammerjunker hos Enke-Prinsessen til Danmark og Norge, oprejst dette Æres-Minde.

Midt paa Syd væggen staar Prædikestolen. Den er udført af Billedskæreren *Jørgen Ringnis* i Nakskov og dekoreret med Guld og Farver. Den hviler paa en Mosesskikkelse med Lovens Tavler, og i Smaanicher paa Siderne er fremstillet de 4 Evangelister. Over den findes en Lydhimmel med et Krucifiks, der menes at stamme fra Munketiden. Paa Kanten af Lydhimlen staar følgende Indskrift:

„Eet ligger paa stor Magt, paa Jesu Ord at give Agt“.

Prædikestolen stammer fra omtrent samme Tid som Altertavlen. Man har ment, at den ogsaa var en Gave fra Dronning Sofie, men derimod strider, at Indskriften er paa Dansk

og altid — saa vidt vides — har været det, og at der findes 3 Navnebogstaver med ens Vaabenmærker paa Trapperækværket op til Prædikestolen. Der staar H. N. S., A. N. D. og O. N. S., hvad uden Tvivl betyder Hans Nickelsen, Anna Nickelsdatter og Oluf Nickelsen, Navne paa tre Søskende, der alle var rige og ansete Folk. Deres Fader var Borgmester i Nykøbing Nickel Hansen Lundt, der var Dronning Sofies betroede Mand og hendes Slotsskriver. Sønnen Hans blev 1638 Borgmester i København, Datteren Anna var først gift med Dronning Sofies Kansler, Daniel Faber, dernæst med Christian IV' Livlæge, Dr. Arnisæus, og til sidst med Professor, Dr. theol. Witzleben, Sønnen Oluf var Raadmand i Nykøbing, men døde ung 1638. Han var gift med Karen Andersdatter Skytte og havde som før nævnt ogsaa besluttet at give Kirken en ny Døbefond og en Daabsplads.

Paa den anden Side af Prædikestolen hænger først i en Niche i Muren en Mindeplade, over Kammerjomfru hos Prinsessen af Sachsen Altenburg Anna Birgitta von Kouritz, og Indskriften lyder:

Die zu Dennemarden, Norwegen, der Gothen und Wenden hierbevor gewesene, anizo aber vermählete Prinzessin zu Sachsen-Altenburg, Hochfürstl. Durchl., hat Derø wohlverdienten Kammer-Jungfrau, weiland der Hoch- und Edel-gebohrnen, viel Ehr- und Tugendreichen Jungfrau

Anna Birgitta von Kouritz

als welche No 1626 in Derø Dienste gekommen, und in Treu- unterthänigst geleisteter Aufwartung biß No 1652 geblieben, das unter diesem Stuhle befindliche Begräbniß von der Kirchen allhier gnädigt erkaufft, in welches auch die selhig verstorbene Jungfrau, nachdem sie ihr ganzes Leben mit wahrer Gottesfurcht und andern nuß achtbahren, christlichen und löblichen Tugenden gesucht, auch unter der rechten Creutz-Fahne ihres Erlösers Jesu Christi Mitterlich gefämpffet, gestritten und obgesieget, und also ihren Lauff vollendet, Glauben und gutes Gewissen behalten hat, den 10. April No 1654 nieder- und beygesetzt worden, Jhres Alters 36 Jahr 2 Monath und 19 Tage.

Den hidtilværende Prinsesse til Danmark og Norge, de Gothers og Venders, men nu formælet til Sachsen Altenburg, Højfyrstelig Durchlauchtighed, har for sin veltjente Kammerjomfru salig Høj og Ædelbaarne, meget ære- og dyderige Jomfru

Anna Birgitta von Kouritz,
der var kommet i hendes Tjeneste Aar 1626 og blevet i den under tro, underdanigst ydet Opvartning til Aar 1652, allernaadigst af Kirken her købt den under denne Stol værende Begravelse, i hvilken ogsaa den salig afdøde Jomfru, efter at hun havde levet sit hele Liv med sand Guds frygt og andre nyttige, agtbare, kristelige og prisværdige Dyder og ogsaa kæmpet, stridt og sejret ridderligt under sin Forlørsers, Jesu Christi, Korsfane og altsaa fuldendt sit Løb og bevaret Troen og en god Samvittighed, — er blevet ned- og bisat d. 10. April 1654 i sin Alders 36te Aar 2 Maaneder og 19 Dage.

Epitafiet ved Siden af denne Tavle, har et Billede af en Præst og hans Hustru, knælende ved Kristi Kors. Indskriften lyder:

De Joannes Michaelis Bellejus Pastor & Præpositus hujus loci obiit No 1612. 16. 7br., Pastoratus ao 25. Uxor ejus Catharina Læt obiit ao 1621. 23. Febr.

Herr Jens Mikkelsen Vejle, Præst og Provst paa dette Sted, døde Aar 1612 d. 16. Septbr., efter at have været Præst i 25 Aar. Hans Hustru Cathrine Læt døde Aar 1621 d. 23. Febr.

Ved Siden af dette et stort Epitafium med et Billede af en knælende Familie omkring et Træ (Livets Træ), hvorpaa en opslaaet Bibel støtter sig. Bag denne ses to kronede Skikkelser. I øverste Felt af Epitafiet staar i lysende Skyer det hebraiske Tegn for Jahve (Gud Herren). Det er Dronning Sofies sidste Hofpræst, Nicolai Wismar, der har ladet Epitafiet opsætte over sin første Hustru, Maria Finke, der døde, mens han var i Nykøbing.

Indskrifterne er paa Latin og lyder saaledes:

Si Deus pro nobis, quis contra nos?
Mysterium hoc magnum est, de Christo loquor
et Ecclesia.

Wismarus extremum dilectæ pono Maritæ
Sinceri affectus Monumentum, Testamentum Amoris,
Salve anima Elysiis multum lætata veritatis
Teq; tui calidis amplexibusingere sponsi,
Mi quoq; dum Cælis figat sua basia Christus.

Hvis Gud er for os, hvem kan da være mod os?
Dette er et stort Mysterium, jeg taler om Christus
og Kirken.

Jeg, Nickel Wismar, har rejst elskede Viv dette Minde,
Jeg, som med Trofasthed stor hende har elsket saa højt.
Hilset da vær, o salige Sjæl, hist paa elysiske Sletter!
Søg du kun roligt og trygt Brudgommens kærlige Favn,
Christus i Himmelen Sal skænker og mig sine Kys.

Nærmere Koret findes en Marmorplade til Minde om
Amtmand, Conferentsraad Peter Otto Rosenørn og Hustru,
Eva Margrethe Grüner, begge døde 1760, og lige ved Ko-
rets Begyndelse det store Epitafium over Enkedronning
Sofies Sekretær og Rentemester, Johannes Oberberg, med
følgende Indskrift:

Her neden for ligger begravet Edle Velbyrdige Mand
Johannes Oberberg,
som var Dronning Sophiæ, Høyløvlig Hjukommelse, Secretarius
og Rente-Mester, og døde den 29. Martii 1632. Gud give ham en
glædelig Opstandelse paa Dommens Dag.

Malerierne er malede af *Reinhold Timm*. Foroven findes
Oberbergs Portræt og i Hovedfeltet et Billede af Dommedag.

Dette, der er ret velbevaret, er ingenlunde uden kunstnerisk
Værdi.

Endnu et Dommedagsbillede hænger i Koret paa et gammelt og ret medtaget Epitafium, hvor Indskriftspladen forneden er overmalet. Hvem det er til Minde for, kan ikke ses; formodentlig er det en Hofffunktionær, da der findes Skriftord paa Tysk foroven.

Som Nykøbing Kirke nu er, gemmer den altsaa mange Minder fra henfarne Tider og henfarne Slægter. Den har aldrig været nogen rig Kirke i ydre Henseende, men i den har Nykøbing Menighed nu i 400 Aar kunnet finde den sande indre Rigdom, den, der er mere værd end Alverdens Gods og Guld.

Eet ligger paa stor Magt,
Paa Jesu Ord at give Agt.

Sognepræster i Nykøbing

fra 1532

1. *Hans Holste* er den første lutherske Sognepræst i Nykøbing. I „Register over alle Lande“ berettes der: „Hr. Hans Holste, Sognepræst i Nykøbing, fik altero die post Botulphi abb. (18. Juni) 1532 Præsents paa Graabrødre-Kirke i Nykøbing, som Kongen har undt og givet Borgerne til en Sognekirke, efterdi den gamle skal afbrydes. Og skal han selv sætte og fly sig en Kapellan, som hannem skal understundum hiælpe at prædike“.

Hans Holste maa efter dette have været Sognepræst ved Nykøbing gamle Sognekirke, Vor Frue Kirke, og være gaet over til Lutherdommen. Han er altsaa Nykøbings sidste katholske og første lutherske Sognepræst.

2. *Peder Sørensen Hasling* var den næste Sognepræst; men hvornaar han har tiltraadt Embedet, vides ikke. Man ved imidlertid, at han var Sognepræst i Nykøbing i 1549; thi som saadan har han underskrevet den saakaldte Ønslev-Afbigt (et Dokument, hvori Præsten i Ønslev i alle de faldstedske Præsters Nærværelse gjorde Afbigt for at have tilkøbt sig sit Embede). Han var siden Landeprovst for Falster og var en velstaaende Mand, der besad et ret stort Bibliotek. Han havde et Jordegods, der havde tilhørt Vor Frue Kirke i Nykøbing, i personlig Forlening. Det er det, der siden kaldes Peder Haslings Vicarie og af Kong Frederik II blev givet til Sognepræst, Kapellan og Rector i Forening. Peder Sørensen Hasling døde 6. Marts 1588 og efterlod et Testamente, der er ret karakteristisk, og lyder saaledes¹⁾:

¹⁾ Kirkehist. Saml. 4 Rk., 2. Bd.

„Intet er vissere end Døden, og intet uvissere end Dødsens Time. Endog jeg, Peder Sørensen, som en Tid lang haver været Sognepræst, dog uværdig, her udi Nykjøbing, er nu skrøbelig til mit Legeme, dog haaber mig til Gud, at jeg er karsk til min Sjæl ved Jesum Christum, min Frelser, derfor vil jeg gøre mit Testament. Først giver jeg til Nykjøbings Kirke alle mine Bøger at skulle være til Kirketjenerne her udi Byen til evig Brug, bedendes ydmygelig Bispen med Borgmester og Raad og Kirkeværgen, at de maa beskikkes udi en bekvem Sted i Kirken eller uden, og have et godt Opseende, at de skulle ikke af en eller anden undrykkes. Giver jeg min Medtjener, Kapellanen, en Sølvske, Hr. Toer i Ønslev en Sølvske. Giver jeg Mester Niels Jespersen (Bispen) en Engelot (o: Guldmynt med et Englebillede). Giver jeg min Hustru en Seng, som staar i den nye Stue, opredt med 2 Dynner, som ligger i hende, 2 Tverdynamer, bedste Par Lagen, en Dundyne og et flamsk Sengeklaede, som jeg fik efter min sl. Hustru; item det bedste Bryggerede, bedste Gryde og Kande; item skal hun og have min Hovedlade i vor Gaard og Humlegaard i sin Livstid fri at bruge for mine Arvinger, og siden at komme til mine Arvinger igjen, naar Gud kalder hende. Giver jeg Adele Lauritsdatter 1 Pund Byg. De Penge, som Hans Sørensen er mig skyldig, dennem giver jeg Hans Sørensen Halvparten og Magdalene Sørensdatter den anden Part. Og de Pant, jeg haver for samme Penninge, skulle antvordes Per Knudsen, indtil han bliver paa sin Part fornøjet. Giver jeg Ædele Clausdatter 1 Mark. Giver jeg Dorthe Knudsdatter Gjærløs til en Kjortel, og hvad som hører til at berede hannem med. Giver jeg til hver af mine Piger 1 Mark; hver af mine Dreng (o: Karle) 1 Mark. Giver jeg hver af mine Testamentarier, som er Rasmus Joensen, Byfoged, og Bendix Nielsen, fordum Borgmester, 1 Gylden i Guld. Giver jeg Skolemester 3 Mark, Hørerer 2 Mark, Peblinge 1 Tønde Øl, fattige Folk 1 Tønde Øl, Brød af 4 Skjæpper Mel og 4 Sider Flæsk. — Dette mit Testament befaler jeg min Hustru og begge mine Testamentarier, at de ville det saa flittig udrede, som de for Gud forsvare ville, og jeg dennem tiltror, at man kan vide

for vist og i Sandhed, at jeg haver selv gjort dette mit Testament af min frie Villie og ret Forstand, og vil, at det ret holdes skal foruden mine Arvingers Gjensigelse. Til ydermere Vidnesbyrd haver jeg dette skrevet med min egen Haand og trykt mit eget Signet her neden for, kjærligen tilbedendes mine fornemme Testamentarier, at de det og med mig beseglet haver.

Herudover betakker jeg Øvrigheden, som nu er og været haver, siden jeg kom hid til Byen, paa Slottet sammeledes Øvrigheden her i Byen og sin menige Almue, for al Godvillighed og Hjælp, I mig bevist have. Er der nogen af min Omgjængelse fortørnet, da beder jeg for Guds Skyld, at I vilde mig det forlade. Vil jeg og eder allesammen formanet have, først Øvrigheden, at I frygte Gud og flittig forfremme Guds Ære og Ord med cristelig Styrelse og retfærdigt Regimente, og straffe Synder og lastige Gjerninger ikke for egen Fordel og Nytte, men til Guds Æres Forfremmelse. I Undersaatter beviser Ære og Lydighed alle dennem, som I er Ære og Lydighed pligtige; lever udi Guds frygt, værer endrægtige og kjærlige tilhobe. Værer ikke den ene den andens Fordærvelse med falske Forføringer; udrydder den vederstyggelige Løsagtighed, som findes her vel megen, da vil Gud give eder Benedidelse over Folk og By og lyksaligt Regimente og paa det sidste Guds Rige og evig Salighed formedelst Christum Jesum, vor Herre“.

Den nævnte Bogsamling til Kirken blev i lang Tid opbevaret i 2 Skabe, et paa Sydsiden og et paa Nordsiden af Kirkens Kor. I Begyndelsen af det 18de Aarhundrede blev disse Skabe paa en eller anden Maade muret til og kom tilfældigt frem igen et Hundrede Aar senere. Bøgerne var mest teologiske Værker, og de solgtes 1829 til Roskilde Stiftsbibliotek for 50 Rdl. — Af personlige Oplysninger om Peder Sørensen giver Testamentet jo kun, at han har været 2 Gange gift, og at hans sidste Hustru overlevede ham. Den gamle Nykøbing-Præst' jævne og alvorlige Slutningsord er vel værd at lægge Mærke til; de kan — i al Beskedenhed — minde om Peder Palladius' Formaninger i „Visitatsbogen“.

3. *Jens Mikkelsen Vejle* var Sognepræst efter Peder Hasling og døde $^{16}/_9$ 1612. Med ham er vi endnu i Reformationsaarhundredet med dets Hexe- og Trolddomsprocesser. Han anklagede nemlig Hospitalforstanderens Hustru for ved Trolddom en Tid at have berøvet ham Mælet. Hun blev dømt skyldig ved Domstolen i Nykøbing, men frikendtes for Landsthinget. Præsten blev dømt til 2 Aars Suspension, men fik denne Straf eftergivet. Hans Gravminde med hans og hans Hustrus Portræt findes i Nykøbing Kirke. Den latinske Indskrift fortæller, at Jens Mikkelsen Vejle, Præst og Provst paa dette Sted, døde Aar 1612 d. 16. Septbr. efter at have været Præst i 25 Aar. Hans Hustru Cathrine Læt døde 1621 d. 23. Febr. Det er Cathrine Læts Fader, Borgmester Jacob Læt i Odense, der har opsat Epitafiet.

4. *Hans Jacobsen* blev kaldet til Nykøbing 1612. Han er født i Odense, hvor han gik i Skole og 1606 blev Rector. Aaret efter blev han kaldet til Præst i Kippinge og kom derfra til Nykøbing, hvor han ogsaa blev Provst for Falsters Sdr. Herred. I ham har vi en Repræsentant for den ortodokse Lutherskhed, idet han hørte til dem, der opsporede skjult Calvinisme. Han var saaledes et af de skarpeste Vidner mod den fynske Biskop, Hans Knudsen Vejle, der 1616 blev afsat, fordi han hældede til Calvinismen.

Hans Jacobsen efterlod ved sin Død 1630 Enke og 2 Døtre, som begge blev Præstekoner, den ene i Sdr. Kirkeby, den anden i Idestrup.

5. *Mag. Laurits Pedersen* er født $^{3}/_{10}$ 1598 i Skelskør. Hans Fader, Peder Lauritsen Holst, var Kirurg, hans Moder hed Apollonia Hansdatter. Hans Efterkommere førte Navnet Thura, men selv synes han først i sine sidste Leveaar at have benyttet dette Tilnavn. Han gik først i Skole i Skelskør; men flyttede siden til den større Skole i Slagelse, hvorfra han dimitteredes 1619. Samme Aar blev han Hører i Slagelse, avancerede paa eet Aar til øverste Hører og tog 1620 Baccalaureusgraden. Derefter rejste han med en Adelsmand i Udlandet og studerede i Rostock og Wittenberg. 1623 blev han Rector i Næstved; 1625 tog han Magistergraden ved Køben-

havns Universitet og ansattes Aaret efter som Konrektor ved Københavns Skole. 1628 blev han Rector ved Herlufsholms Skole og 1630 Sognepræst i Nykøbing og kort efter Provst i Sdr. Herred.

Mag. Laurits Pedersen var en dygtig og omhyggelig Embedsmand, der førte nøjagtig Bog over sine Breve og Embedsforretninger. I Universitetsbiblioteket opbevares saaledes en af hans Brevbøger, omfattende Aarene 1630—40. Han hører til de lærde Præster; — han skriver saaledes i sin Brevbog af og til smaa Vers paa Græsk og Hebraisk. Han var særlig kyndig i østerlandske Sprog, og hans Hovedværk heri er en Oversættelse af Salomons Højsang, der udkom 1640 og var tilegnet Prins Christian og Gemalinde paa Nykøbing Slot. Den indeholder den hebraiske Tekst, en latinsk Oversættelse og Forklaring og en dansk Oversættelse paa Vers med Melodier. Versene er efter vort Syn paa Poesi temmelig kantede om end ikke uden Fynd. Til Melodien „Af Høiheden oprunden er“ findes f. Eks. følgende Vers:

Alt Kiød forderfuet hafr sin Vey
 Vaar som en Ørcke, der vaar ey
 Nogen god Fruct at finde.
 Der voxte Torn, Tidtzet oc Skarn,
 Der bode Dragen oc hans Barn,
 Natrafn oc Ugler blinde.
 Nisser, Vetter,
 Der holdt Mode
 Vilde raade;
 Oc en Skowtroid
 Raabte Broder sin til samvold.

Da han Juledag 1654 stod paa Prædikestolen, blev han syg. Sygdommen, hvis Symptomer lignede Pestsygens, medførte Døden d. 7. Januar 1655. Han efterlod Enke og flere Børn, idet han kort efter sin Ansættelse i Nykøbing var blevet gift med Cathrine Maschwedel, en Datter af Enkedronning Sofies Hofprædikant i Nykøbing. Af hans Børn er den mest kendte Datteren Margrethe, der blev gift med den

kendte Sognepræst i Nakskov, Mag. Laurits Mortensen Vidsted, og ved ham Stammoder til de bekendte Thura'er, idet de fleste af hendes Børn førte dette Navn som Slægtsnavn.

6. *Jesse Jessen* er født i Slesvig eller Holsten 1625, men gik i Odense Skole, hvorfra han dimitteredes 1647. Hvad han har taget sig for, før han 1655 blev kaldet til Nykøbing Sognepræst-Embedet, vides ikke, udover at han har taget teologisk Attestats. Nykøbing Borgere var ved hans Valg til Præst ikke enige, og der blev klaget til Biskoppen over hans Valg, men Biskoppen og Lensmanden tildømte Jesse Jessen Kaldet. De, der modarbejdede Jesse Jessens Valg, havde nok heller ikke „rent Mel i Posen“, hvad følgende Kongebrev til Lensmanden, Offe Schade, af $\frac{2}{2}$ 1655 viser:

„Eftersom samtlige Borgere og Indvaanere i Nykøbing have ladet andrage, at den ene Borgermester, Jakob Christensen, skal findes villig at kalde en Sognepræst i Mag. Laurits Pedersens Sted og af egen Myndighed have til sig taget en Kirkevæрге, som er hans egen Broder, eftersom Raadmændenes Tal ej er komplet, hvorved han agter at indtrænge sin egen Søn i Kaldet, hvori ogsaa Viceprovsten, Herr Jesper Jepsen, i Stubbekøbing skal være ham behjælpelig, da vil Kongen, at Lehnsmanden straks skal indsætte saa mange Raadmænd, som der er ledige Pladser, eller Borgerskabet og Sognefolkene skulle vælge en Person for hver manglende Raadmand, hvilke saa tillige med dem, der allerede er Borgmestre og Raadmænd, kunne være befuldmægtigede til at kalde Sognepræsten. I Hr. Jesper Jepsens Sted, som skal indeholde sig derfra, skal den ældste Præst i Sdr. Herred tilforordnes som Viceprovst at overvære Kaldelsen“.

Nykøbing Borgere kom ikke til at fortryde Valget af Jesse Jessen; thi som bekendt skyldtes det hans Uforfærdethed og Veltalenhed, at Byen blev frelst fra Brand og Ødelæggelse, da Carl Gustav 1658 i nogle Dage opholdt sig i Nykøbing med sin Hær, før han drog til Sjælland. Det var kritiske Dage for Nykøbing og hele Falster; thi de Svenske plyndrede

og hærgede overalt, og Nykøbing truedes med Brand, hvis den ikke kunde udrede den Skat, der var den paalagt. Det var nu ganske umuligt for Byen at præstere den forlangte Skat, og den Dag, den skulde betales, og det var netop en Søndag, samledes alle Borgerne i Kirken, hvor Præsten talte trøstende Ord til dem. Midt under Gudstjenesten kom Kong Carl Gustav og nogle Officerer ind i Kirken, og Jesse Jessen benyttede Lejligheden til at tale kraftige Ord mod Uretfærdighed og Undertrykkelse „dog uden at glemme den fornuftige Sindighed, som efter Omstændighederne var nødvendig“. Carl Gustav blev aabenbart baade imponeret og grebet af Jesse Jessens alvorlige og uforfædede Ord; thi han sendte Bud, at han vilde spise til Middag hos Præsten. Denne frabad sig imidlertid den tiltænkte Naade, med den Motivering, at alt, hvad de svenske Soldater havde levnet i hans Hus, var lidt Ærter og Flæsk. Carl Gustav kom imidlertid alligevel, og under den Samtale, han havde med Præsten, lykkedes det den sidste ved at belægge sine Ord „med megen Zirlighed og Fynd“ at formaa Carl Gustav til at nedsætte den paalagte Skat meget betydeligt, saa at Nykøbing undgik den truende Ødelæggelse. Til Minde om Jesse Jessens Daad ophængtes siden et Maleri af ham, hans Hustru og Børn paa Nykøbing Raadhus. Under Maleriet staar følgende Vers:

Da Falster trøstesløs Carl Gustav var ihænde
 Og Dommen afsagt var, Nyekiøbing skulde brænde,
 Har denne Herrens Mand for Fienden sig teed,
 Og hele Staden frelst ved sin Veltalenhed.
 For slig Fortieneste er til et Æreminde
 Paa denne Raadstue-Sahl hans Skilderie at finde;
 Han her afmaled staar med Hustru, Døtre, Søn,
 Og Rammen giver nu hans ældste Sønne-Søn.

Lorentz Jessen,
 Justitsraad, Told- og Consumtionsinspektør i Kbhn. 1768.

Ifølge Maleriet havde Jesse Jessen 4 Børn. Af disse blev Sønnen, Frederik, Sognepræst i Idestrup og en Datter Anne gift med Provst Jakob Sadolin i Horbelev.

Jesse Jessen blev 1674 Provst for Sdr. Herred og døde d. 7. Maj 1676. Han var sikkert en kraftig og djærv Personlighed og en Mand, der havde Ordet i sin Magt, men der vides iøvrigt kun lidet om ham udover hans behjertede Optræden 1658. Den har bevaret Mindet om ham, men vel ogsaa overskygget alt, hvad han ellers kan have udrettet.

7. *Mag. Frederik Brandt* er født $13/8$ 1632 i Igen paa Als, hvor hans Fader var Præst. Han studerede ved Gymnasiet i Stettin og ved Universitetet i Wittenberg, blev derefter indskrevet ved Københavns Universitet og tog 1654 teologisk Attestats. Derefter blev han Hovmester hos en Adelsmand paa Fyen og kaldedes 1658 til Sognepræst i Svindinge. 1676 ansattes han som Hofpræst hos Dronning Sofie Amalie paa Nykøbing Slot og Sognepræst for Nykøbing og Systofte. 1677 blev han tillige Provst for Sdr. Herred, tog 1690 Magistergraden og døde Aaret efter d. $22/4$ 1691. Efter sit Ønske blev han begravet i Systofte Kirke, hvor ogsaa hans Billede findes. Han hørte ogsaa til de lærde Præster, og hans teologiske Skrifter var kendte og berømte baade i Danmark og Tyskland. Han skrev og talte lige saa let Tysk som Dansk og har optraadt som Digter paa begge Sprog. Han udgav 1674 en Samling danske Salmer og aandelige Viser, der af Samtiden beundredes som „skønne, velklingende, aandrige og meget gudelige“. Holberg taler i sin 3die Satire om de „Brandt'ske Viser, der siunges med Fiol i begge Paradiser“. Som Eksempel skal anføres et Par Vers af et Digt med Titlen „Verdens Ubestandighed“:

Verdens Venskab holder Fod
Som en Flod,
Og et Træ foruden Rod;
Dette falder, hin bortrinder,
Venners Huld, svigefuld,
I Nøden svinder.

Jeg ved mig et andet Sted
Tilbered,
Hvor der bor Bestandighed.

Udi Himlen skal jeg finde
 Det, jeg mig tryggelig
 Kan til forbinde.

Nu da, Verden, Falskheds Træl,
 Far kon vel!
 Min Ven er Immanuel,
 Hand skal mig engang fra Jammer
 Oc fra Plag' ind ledsag'
 Udi sit Kammer.

Der er unægtelig et Spring fra disse Vers og til Kingos „Sorrig og Glæde, de vandrer til Hobe“, der er nogle Aar yngre. Brandt var forøvrigt en stor Beundrer af Kingos Digtning og har oversat et Udvalg af hans Salmer paa Tysk og gjort det godt, saa han høstede megen Ros derfor baade af Kingo og andre. Brandt var en veltalende Præst og en myndig Embedsmand, undertiden mere selvraadig, end Kingo syntes om. Han havde en betydelig Formue og efterlod sig et Bibliotek paa 3000 Bind, samt store Samlinger af Kobberstik, Mønter og Rariteter. Han var 4 Gange gift; hans sidste Hustru, der overlevede ham, blev siden gift med den kendte Rector Høielse i Nykøbing. Af hans 15 Børn levede 7 ved hans Død, deraf 4 Døtre, som alle blev gift med Præster, og 3 Sønner, hvoraf en blev Præst, en Renteskriver og en Søofficer.

8. *Mag. Gregers Zimmer* var Præst i Nykøbing 1691—1720. Han er født i Nykøbing 1666, og Faderen, en indkaldt Tysker, var Hofsadelmager. Han gik i Skole i København og dimitteredes 1685. 1687 tog han Baccalaureusgraden og Aaret efter teologisk Attestats. Han synes at have haft formaaende Velyndere; thi han fik Tilbud paa 2 Præstekald, men foretrak at rejse udenlands og opholdt sig 2 Aar ved tyske Universiteter. Ved sin Hjemkomst tog han Magistergraden ved Københavns Universitet. Ved Magisterpromotionen var Provst Fr. Brandt fra Nykøbing til Stede, og han maa aabenbart have syntes godt om den unge Magister; thi han

tilbød at søge om Succession for ham til Nykøbing Sognekald. Zimmer modtog Tilbudet, og Ansøgningen blev bevilget. Aaret efter døde Provst Brandt, og Zimmer blev derefter hans Efterfølger.

Mag. Zimmer var ikke nogen nidkær Præst, men derimod meget myndig og prikken paa sin Ære. Han laa derfor i Strid med Nykøbing Skoles Rectorer, som i disse Aar var myndige og kraftige Personligheder, der ikke vilde lade sig hovmesterere af Præsten, og han kunde heller ikke forliges med de residerende Kapellaner. Han viste straks, det første Aar han var i Nykøbing, at han baade var krakilsk og pengegrisk. Han skulde holde en Ligtale over Borgmester Jakob Madsen, men blev syg et Par Dage før Begravelsen. Kapellanen, Hr. Rasch, vilde han ikke anmode om at tale i sit Sted, da Forholdet mellem dem var meget spændt. Han sendte derfor Bud til sin Svoger, Pastor Kisbye i Stadager, og bad ham tale. Denne lovede det, men blev forhindret og bad Kapellanen Hr. Rasch om at holde Ligtalen paa sine Vegne, hvad Hr. Rasch ogsaa gjorde. Salæret, 12 Rdl., blev givet Rasch, og han sendte det halve til Kisbye, da han jo havde vikarieret for ham. Men nu gjorde Zimmer Fordring paa Salæret og stævnedes de to andre for en Provsteret, hvor Sagen endte med, at Zimmer og Kisbye delte de 12 Rdl., medens Rasch, der havde holdt Talen, ingenting fik. Med en senere Kapellan, Hr. Poggense, laa Zimmer i stadig Strid, ikke alene om Pengesager, men ogsaa om Fordelingen af de kirkelige Sager og om rent kristelige Principspørgsmaal. Hr. Poggense var en meget samvittighedsfuld Præst, der ikke ønskede at tage andre til Alters end dem, der havde nogen Forstaaelse af Altergangens Betydning. Da det viste sig smaat bevendt med denne Forstaaelse, indførte han Katekisationer før Skriftemaalet. Mag. Zimmer forbød imidlertid disse Katekisationer i Kirken, og Poggense holdt dem da i sit Hjem. Ogsaa dette forbød Zimmer under Henvisning til, at „Husforsamlinger var suspekter og lovstridige“. Sagen kom for Provsteretten, hvor Zimmer fik Ret i alt, og da Poggense under Proceduren i Hidsighed havde kaldt Zimmer „en Løgner“, blev han ved Dommen afsat. Han

fik dog samme Dag ved Dronningens Indgriben et andet og større Embede paa Sjælland.

Mod en tredje Kapellan, Hans Bødtker, anlagde Zimmer Sag, fordi Bødtker i Systofte Kirke havde taget nogle Ky-rasserer til Alters, som laa i Kvarter i Nykøbing Sogn. Man kan saaledes ikke nægte, at Zimmer var en stridslysten Herre og af en lidet tiltalende Karakter; tilmed havde han aabenbart ingen dybere Interesse for Præstegerningen.

Mag. Zimmer var 2 Gange gift; først med en Datter af sin Formand, Provst Brandt, derefter med en Datter af Amtsforvalter Suhr i Nysted.

9. *Mag. Frederik Flindt* er født $\frac{8}{11}$ 1686 i Nykøbing, hvor Faderen var Raadmand Henrik Flindt, der var gift med den kendte Anna Bergeshagen. Han er opkaldt efter Provst Brandt, gik i Nykøbing Skole og dimitteredes derfra 1704. Aaret efter og han Baccalaureusgraden, derefter teologisk Attestats og 1712 Magistergraden. I den store nordiske Krig var han nogle Aar Feltpræst og blev for sin Virksomhed som saadan saa varmt anbefalet til Kongen, at denne kaldede ham til Sognepræst i Skelskør 1716. Kort efter blev han præsenteret for Kongen, der hørte ham prædike og fandt saa stort Behag i ham, at han tilbød ham at blive Slotsprædikant i København. Flindt afslog dette Tilbud og drog til Skelskør. Da Mag. Zimmer døde 1720, fik han Tilbud om at blive Slots- og Sognepræst i sin Fødeby, og efter megen Overvejelse modtog han dette Kald. 1729 blev han Provst og døde $\frac{21}{8}$ 1751, en Søndag, da det ringede til Kirke. Han var meget afholdt og anset i sin Menighsd og berømmedes for sine „sirlige“ Taler. Han talte lige flydende Dansk, Tysk og Latin. Han vilde trods mange Opfordringer ikke udgive sine Taler i Trykken, saa ingen er opbevaret for Eftertiden. Han var 1717 blevet gift med Charlotte Sofie Mandix, en Datter af Amtsforvalter Mandix paa Antvorskov, og de havde 11 Børn, hvoraf dog flere døde som smaa.

10. *Henrik Wederkinch* er født $\frac{9}{7}$ 1701 i Bogense, hvor Faderen var Købmand og Postmester. Han blev Student fra

Odense Gymnasium 1721 og tog 1724 teologisk Attestats. 1729 blev han Præst i Søborg og Gilleleje, og herfra kaldedes han til Nykøbing 1751. Til Provst valgtes han 1753. I sine sidste Aar havde han personel Kapellan, først sin Søn Bertel, siden Augustinus Meldahl. Han døde 1784, efter at han nogle Aar før havde nedlagt Provstiet. Han var gift med Marie Kathrine Lehrman, en Præstedatter fra Skamby paa Fyen, og havde 7 Børn, hvoraf de 2 Sønner blev Præster, den yngste hans Eftermand.

11. *Jørgen Wederkinch* er født $21/10$ 1742 og dimitteredes fra Nykøbing Skole 1761. Efter teologisk Attestats blev han Hører i Ribe, siden Præst i Lunde og Ovtrup og derfra 1784 i Nykøbing, hvor han døde ugift 1802.

12. *Mag. Peder Estrup* er født i Ribe $6/10$ 1756. Hans Fader havde tidligere været Forpagter paa Lindenberg. Peder Estrup var en stor Begavelse med videnskabelige Evner. Han tog baade teologisk og filologisk Embedseksamen og 1782 Magistergraden. Derefter blev han Hører ved Københavns Skole og 1788 Rector i Randers. Det er navnlig som Rector og Skolemand, han har gjort sig bekendt. Da Indtægten som Rector var saa ringe, nødtes han 1803 til at at søge Præstekald og kaldedes til Nykøbing, hvor han dog kun var fra d. 18. Marts til d. 25. Novbr. 1803. Han forflyttedes da til St. Mortens Sognekald i Randers og døde 1818.

Han var gift med Gedske Kathrine Jungersen, en Præstedatter fra Gøl, og havde 6 Børn. En af hans Sønner var den kendte Historiker, Direktør for Sorø Akademi, H. F. J. Estrup. Dennes to Sønner var Peder Estrup, Godsejer til Kirstineberg, og Statsmanden J. B. S. Estrup.

13. *Rasmus Winther* er født 1765 i Slagelse, hvor hans Fader var Rector. Han blev Student fra sin Fødebys Skole 1782 og 1792 teologisk Candidat. 17. Februar 1804 beskikkedes han til Sognepræst i Nykøbing, hvor han døde 1829, ugift og efterladende en stor Formue, hvoraf hans Brodersøn, Digteren Chr. Winther, arvede en stor Del. Rasmus Winther

var efter Sigende en ret tør og rationalistisk Prædikant, der ikke samlede mange Tilhørere i Kirken.

14. *Thomas Trojel* er født $^{11}/_9$ 1779 i Nebbelunde, hvor Faderen var Præst. Han blev Student fra Vordingborg 1801 og tog teologisk Attestats 1804. Aaret efter blev han sin Faders Eftermand i Nebbelunde. Fra 1817 til 1828 fungerede han som Provst i Fuglse Herred. 1829 udnævntes han til Konsistorialraad. 1830 kaldedes han til Nykøbing, men forflyttedes allerede $^{22}/_2$ 1832 til Købelev, hvor han døde 1854. Han var almindelig afholdt paa Grund af sin Godmodighed og Retsindighed. Han var gift med Lovise Sybille Birch, en Datter af Sognepræst i Brahetrolleborg, Dr. theol. Birch, og havde 5 Børn.

15. *Kristian Neess* er født $^{2}/_3$ 1774; hans Fader var Købmand i Odense. Han blev Student fra Odense Skole 1794 og tog teologisk Eksamen 1804. 1810 blev han resid. Kapellan i Hjørring, 1814 i Asminderød, 1817 Sognepræst i Slaglille. 1828 Konsistorialraad, 1832 Sognepræst i Nykøbing, og 1835 i Strøby og Varpelev, hvorfra han tog Afsked 1860; han døde 1861. Han var 2 Gange gift; første Gang med Anne Kirstine Thostrup, en Grossererdatter fra København, anden Gang med Anne Kirstine Wolf, en Præstedatter fra Hjørring. Han havde ialt 4 Børn.

16. *Hans Peter Svitzer* er født $^{22}/_5$ 1798 i Øster-Hæsinge paa Fyen, hvor Faderen var Sognepræst. Han blev privat dimitteret til Universitetet 1816 og tog teologisk Eksamen 1822. 1826 blev han residerende Kapellan i Besser paa Samsø, 1829 Præst i Koldby og Provst over Samsø og Tunø, 1836 Sognepræst i Nykøbing, 1838 i Øster-Hæsinge, 1841 Sognepræst ved St. Knuds Kirke i Odense og Stiftsprovst for Fyens Stift og 1857 Sognepræst ved Vor Frue Kirke i Odense. Som saadan døde han 1871. Han var gift med Elise Henriette Ployen, Datter af Gehejmelegationsraad Fr. Adler Ployen. De havde 5 Børn.

17. *Hektor Frederik Janson Fogh* er født i Aarhus $^{17}/_1$ 1796; hans Fader var Stiftsrevisor. Han blev Student fra

Aalborg 1812 og tog teologisk Attestats 1816. 1820 blev han Adjunkt ved Aalborg Skole, 1829 Sognepræst for Solbjerg og Sundby paa Mors, 1831 residerende Kapellan i Aalborg. 1839 blev han Sognepræst i Nykøbing, hvor Svagelighed nødte ham til 1844 at tage Kapellan og 1846 at søge Afsked. Han havde altid med megen Ængstelighed bestøget Prædikestolen, og til sidst vovede han slet ikke at bestige den. Efter sin Afsked som Præst var han nogle Aar Lærer. Han døde 1861.

18. *Thomas Nikolaj Nielsen* er født $\frac{5}{9}$ 1804 i Udesundby paa Sjælland, hvor Faderen var Lærer. Han blev Student fra Frederiksborg 1821, teologisk Kandidat 1826. Samme Aar blev han Adjunkt ved Nykøbing Skole. 1829 kaldedes han til Præst i Deibjerg og Hanning i Ribe Stift, 1836 til Melby paa Sjælland og 1846 til Nykøbing. Her blev han i 4 Aar og kaldedes 1850 til Sognepræst for Ramløse og An-nise paa Sjælland, fra hvilket Embede han entledigedes 1871; samme Aar døde han. Han var gift med Lavrette Severine Wesenberg, en Datter af Kammerraad, Landinspektør Wesenberg i Holstebro, og havde 4 Børn.

19. *Christian Sidenius* er født $\frac{8}{9}$ 1810 i Nykøbing, hvor Faderen var Købmand. Han blev Student fra Nykøbing Skole 1829, teologisk Kandidat 1834. 1839 blev han Sognepræst i Sønderhaa og Hørsted i Viborg Stift og 1850 i Nykøbing. Her var han i 20 Aar og forflyttedes derefter til Østofte paa Lolland, hvorfra han tog Afsked 1882 og bosatte sig i København.

20. *Hans Jørgen Theodor Haar* er født $\frac{27}{1}$ 1819 i Himmelev, hvor Faderen var Præst. Han blev Student fra Roskilde 1836 og teologisk Kandidat 1842. Derefter var han Huslærer hos den kendte Gunni Busck. I 1844 blev han personel Kapellan i Soderup, 1849 Kateket i Korsør og i 1859 residerende Kapellan ved Vor Frue Kirke i Aalborg. I 1870 Sognepræst for Nykøbing-Systofte Menigheder. Dette var han til sin Død 1889. I Erkendelse af hans store Nidkærlighed og utrættelige Godgørenhed indsamlede Beboerne

i Nykøbing-Systofte efter hans Død 1000 Kr. til et Mindelegat for ham, og hertil skænkede hans Enke yderligere 1000 Kr. Legatet, der bærer Navnet „Sognepræst H. J. Haars Mindelegat“, uddeles til trængende, værdige, ugifte Kvinder i Nykøbing-Systofte og bestyres nu af Hjelpekassens Bestyrelse. Pastor Haars sociale Interesser gav sig ogsaa Udslag i, at han i 3 Aar var Formand for „Den statsanerkendte Sygekasse i Nykøbing F.“.

21. *Axel Gudmund Kemp* er født 1844 i København, hvor Faderen var Hofkobbersmed. Han blev 1863 Student fra Herlufsholm og 1869 teologisk Kandidat. Derefter foretog han en Rejse til Italien og ansattes 1874 som Kapellan i Smidstrup og Skærup i Ribe Stift. 1880—90 var han Sognepræst i Jerne og Skads med Filialkirke i Esbjerg. I 1890 blev han Sognepræst i Nykøbing og 1905 Stiftsprovst over Lolland-Falster. Han tog Afsked 1918.

22. *Johan Christian Kall* er født 1867 i Bølling, hvor Faderen var Præst. Han blev Student fra Roskilde 1885 og cand. theol. 1891. 1893—1900 Kapellan pro loco ved St. Knuds Kirke i Odense, 1900—1911 resid. Kapellan ved Vor Frue Kirke i Aalborg og Sognepræst for Sdr. Tranders, 1911—18 Sognepræst i Lyngø og Broby og fra 1918 til sin Død 1926 Sognepræst i Nykøbing og Stiftsprovst for Lolland-Falster Stift.

23. *Hans Nielsen Dreioe* er født 1875 i Ærøskøbing, hvor Faderen var kgl. Vejer og Skibskaptajn. Han blev Student fra Odense 1894 og teologisk Kandidat 1900. 1902—06 ordineret Medhjælper ved Vor Frelzers Kirke i Aalborg, 1906—11 Sognepræst i Nørhøi i Aalborg Stift, 1911—26 Sognepræst ved Filips Kirke i København og siden 1926 Sognepræst i Nykøbing og Stiftsprovst for Lolland-Falster.

1930 udskiltes Systofte fra Nykøbing Pastorat og henlagdes til Nr. Ørslev.

Residerende Kapellaner

Da den første lutherske Sognepræst fik Opfordring til selv at „sætte og fly sig“ en Kapellan, har der formodentlig været Kapellaner ved Nykøbing Kirke siden 1532, men man kender ikke sikkert Navn paa nogen før fra Tiden omkring 1580. Rimeligvis har *Rasmus Charisius*, Fader til den lærde Statsmand Jonas Charisius, været Kapellan i Nykøbing. Jonas Charisius er født i Nykøbing 1571, og hans Fader var utvivlsomt Præst, og da Peder Hasling var Sognepræst i Nykøbing 1549—88, maa han have været Kapellan. At der var en Kapellan i Nykøbing 1570, fremgaar ogsaa af Frederik II' Gavebrev fra dette Aar angaaende det saakaldte „Peder Haslings Vicarie“. Det har altsaa formentlig været Rasmus Charisius.

Omkring 1580 begynder den sikre Kapellanrække.

1. *Niels Kjeldsen Winther* var Kapellan i Nykøbing indtil 1580, hvor han blev kaldet til Sognepræst i Radsted. Han siges at have været en rig Mand og døde 1629.

2. *Niels Hansen Bang* er født i Skamby paa Fyen, hvor Faderen var Sognepræst. Han kaldedes 1588 til sin Faders Medhjælper og Efterfølger. Han blev siden Provst og døde i meget høj Alder 1648. Hans Dattersøn var Dr. Niels Bang, der var Fyens Biskop 1663—76.

3. *Hans Justesen* var Kapellan fra 1588 til 1601, hvor han blev Sognepræst i Nr. Vedby. Her døde han 1616; hans Ligsten med et latinsk Vers findes i Nr. Vedby Kirke.

4. *Anders Sørensen* er født 1571 og blev Kapellan i Nykøbing 1601. Omkring 1605 blev han Sognepræst i Horslunde. 1630 blev han Provst for Lollands Nr. Herred og døde Aaret efter.

5. *Albert Christensen* var Kapellan i Nykøbing til ca. 1609; da blev han Sognepræst i Idestrup.

6. *Isak Pedersen* kom til Nykøbing fra Sdr. Kirkeby, hvor han havde været Kapellan. Han var her 1609—12 og blev saa Sognepræst i Kippinge. Han døde omkring 1623.

7. *Niels Kiær Wellejus* er født 1576 — formodentlig i Vejle. Ifølge hans Ligsten i Vaalse Kirke var han først Kapellan i Hertugdømmerne i 4 Aar, derefter i Nykøbing i 6 Aar (1612—18); herfra kaldedes han til Sognepræst i Vaalse, hvor han døde 1623.

8. *Oluf Tøgersen Skytte* ordineredes ^{11/11} 1618 til Kapellan i Nykøbing og kaldedes Aaret efter til Sognepræst i Tingsted. Han var Provst for Nr. Herred fra 1641 til sin Død 1654.

9. *Peder Hansen* var Kapellan i Nykøbing 1619—20.

10. *Rasmus Sørensen Rosenqvist* er født 1584 og angives i Universitetsmatriklen at være dimitteret fra Nykøbing Skole 1617. Han blev 1619 Medhjælper hos Sognepræsten i Rødby og 1620 Kapellan i Nykøbing. Her blev han til 1623, hvor han kaldedes til Sognepræst i Vaalse. Han døde 1639, og hans Ligsten findes i Vaalse Kirke.

11. *Gregers Christensen Humble* er født i Humble paa Langeland 1597. Han ordineredes 1622 til Kapellan ved Albani Kirke i Odense. 1623 kaldedes han til Kapellan i Nykøbing og 1624 til Sognepræst i Sdr. Kirkeby, hvor han døde 1657. Hans første Kone var en Datter af Sognepræst i Nykøbing Hans Jacobsen. Hun blev sindssyg efter en Barne-

fødsel. Af sit andet Ægteskab havde han en Datter Birte, der blev gift med Hofsadelmager Zimmer og var Moder til Nykøbing-Præsten Mag. Zimmer.

12. *Jens Sørensen Koch* er født 1598 og Søn af Mundkok hos Frederik II og Christian IV Søren Rasmussen. Han blev 1621 Rector i Kerteminde og 1622 i Nykøbing. 1624 tog han Baccalaureus Graden og fik teologisk Attestats. 9. Juni 1624 blev han kaldet til Kapellan i Nykøbing, hvilket Embede han beklædte, til han 1628 blev Sognepræst i Væggerløse. Her døde han 1654 af Pest sammen med alle sine Børn. Han er Forfatter til et Skrift „Imbreviatura sacra 3: Gudelig Undervisning om Jacobi 5te Kapitel“.

13. *Lavrits Christensen Brun* er født 1602 i Hillested paa Lolland, hvor hans Fader var Præst. Han blev 1624 Rector i Nykøbing og Kapellan sammesteds 1628, men døde allerede Aaret efter.

14. *Niels Jensen Klyne* er født 1600 og blev 1626 ordineret til Kapellan i Gloslunde og Græshave paa Lolland. I Sommeren 1629 forflyttedes han til Nykøbing, og Aaret efter kaldedes han til Sognepræst i Idestrup. Her døde han 1638.

15. *Niels Christensen Soelgaard* er født 1603 og blev Student 1624 fra Herlufsholm. Kort efter blev han Hører ved Nykøbing Skole og 1628 Rector sammesteds. Som saadan fik han teologisk Attestats og kaldedes 1630 til Kapellan i Nykøbing. 1633 blev han Sognepræst i Nr. Alslev, hvor han døde 1648.

16. *Niels Christensen Othsing* er født 1603, formentlig i Ods-Herred, og blev Student fra Roskilde 1626. 1630—1631 var han Hører ved Nykøbing Skole og blev derefter Kapellan i Rudkøbing. Herfra kom han som Kapellan til Nykøbing 1633 og forblev i dette Embede til 1641, da han kaldedes til Sognepræst i Nr. Vedby, hvor han døde 1657.

17. *Hans Jørgensen Arrebo* er født 1609, formodentlig paa Ærø, og Student fra Slagelse 1630. Han skal være i

Slægt med Digteren Anders Arrebo, som anbefalede ham til en Hørerpost ved Nykøbing Skole, som han bestred fra 1635 til 1638. Sidstnævnte Aar blev han Kapellan i Thoreby. 1641 kaldedes han til Kapellan i Nykøbing, hvor han døde 1654 sammen med 5 af sine Børn, vistnok af Pest.

18. *Mads Madsen Eskildstrup* eller *Schildorf* er født 1629 i Eskildstrup, hvor hans Fader var Sognepræst. Han var Kapellan i Nykøbing 1654—55 og derefter til sin Død 1676 Sognepræst i Ønslev.

19. *Hans Thomsen Rostorph* var Student fra Nidaros 1647, Kapellan i Nykøbing 1655—66 og derefter Sognepræst i Nakskov efter den bekendte Mag. Vidsted. Han døde 1684. Han giftede sig først med Enken efter Hans Jørgensen Arrebo og havde vel saa, som man siger, giftet sig Kald til. Hans anden Kone overlevede ham.

20. *Vessel Henriksen Barthling* er født 1632 vistnok i Nykøbing, i hvis Skole han var Elev 1646. Han dimitteredes fra Nykøbing 1651 og var Hører der 1660—66. Kapellan i Nykøbing var han 1666—78; da blev han Sognepræst i Vesterborg paa Lolland, hvor han døde 1684. Han var gift med Margrethe Asmusdatter Rosenfeld, en Søster til Amtsskriver Hans Rosenfeld i Nykøbing.

21. *Mag. Oluf Jørgensen Lundt* er født 1652 i Nykøbing, hvor Faderen, Jørgen Lauritsen Lundt, var Borgmester. Han har gaaet i Nykøbing Skole, men dimitteredes fra Vordingborg 1671. Han blev 1675 kaldet til Kapellan i Branderslev og 1678 til Kapellan i Nykøbing, hvor han var, til han 1682 kaldedes til Sognepræst i Væggerløse. Han tog Magistergraden 1706 og døde som Jubellærer 1730. Han var en overordentlig anset Mand og en baade dygtig og myndig Præst. I Kirkebogen i Væggerløse har han skrevet forskellige smaa interessante Meddelelser fra sin Tids Historie bl. a. om Krigsbegivenhederne 1700. Han var gift med Dorte Jensdatter Ravn, en Søster til Amtsskriver Hans Ravn i Nykøbing.

22. *Karsten Thomæsen Olstrup* stammer rimeligvis fra Olstrup paa Lolland. Han blev 1674 Student fra Herlufsholm og var 1679—83 Hører ved Nykøbing Skole. 1683 blev han Kapellan i Nykøbing, men døde allerede Aaret efter.

23. *Mag. Simon Pedersen Aarhus*, er født i Aarhus 1644 og blev Student derfra 1666. Han studerede i mange Aar i København og blev til sidst Dekanus ved Kommunitetet og Viceprovst ved Regensen. 1677 tog han Magistergraden, og Aaret efter blev han af Enkedronning Sofie Amalie beskikket til Vice-Rector i Nykøbing. Aaret efter blev han virkelig Rector og ledede Nykøbing Skole til 1684, da han blev kaldet til Kapellan. Det var han dog kun nogle Maaneder, saa kaldedes han af Enkedronningen, af hvem han var meget yndet, til Sognepræst i Halsted. Her døde han 1708. Han var en overmaade lærd Mand, kyndig i mange Sprog; det fortælles, at han talte Latin til sin Hest og sagde „Perge! Perge!“, naar den skulde sætte i Trav. Han var en Mand, der holdt streng Hustugt og ikke alene hans mange Børn (13), men ogsaa hans Tjenestefolk maatte hyppig smage Riset.

24. *Mag. Hans Rasch* er født 1666 i Halsted, hvor Faderen var Præst. Han blev Student 1682 fra Helsingør Skole og beskikkedes 1685 til Kapellan i Nykøbing. Han var da kun 19 Aar gammel og skylder sikkert sin Formand og Svoger, Simon Aarhus, der anbefalede ham til Enkedronningen, at han fik Kaldet. 1692 tog han Magistergraden og kaldedes 1696 til Sognepræst ved St. Peders Kirke i Næstved, men døde allerede Aaret efter. Han var gift med Frederikke Amalie Wichmann, en Datter af Tolder i Nykøbing Kaspar Wichmann. De havde to Sønner, hvoraf den ældste, Peder, døde som Kancelli-Assessor og Professor ved Odense Gymnasium, den anden, Johan Kaspar, som Justitsraad og Ejer af Rønningesøgaard paa Fyen.

25. *Mag. Kristian Frederik Vinterberg* var Kapellan i Nykøbing 1696—98; da blev han Sognepræst i Saxkøbing, hvor han døde 1706. Han var gift med en Datter af Provst Fr. Brandt i Nykøbing.

26. *Mag. Polykarpus Hartmann* var vistnok en Søn af Apoteker Christoffer Hartmann i Nykøbing. Han er Student fra Sorø 1688 og kaldedes til Kapellan i Nykøbing 1698, samme Aar som han tog Magistergraden. Han blev i Nykøbing til 1707; da blev han Sognepræst i Kallehave, hvor han døde 1717.

27. *Johan Anton Poggense* er født 1676. Hans Fader var Tysker og havde en underordnet Stilling ved Hoffet. Johan Poggense blev Student fra Københavns Skole 1697. Derefter var han i nogle Aar Huslærer, sidst paa Bækkeskov. 1704 blev han Kateket ved en af Holmens Fattigskoler og 1707 Kapellan i Nykøbing. Om hans Sammenstød med Sognepræsten her, Mag. Zimmer, er allerede talt. De endte med hans Afsættelse fra Kapellanstillingen i Nykøbing 1710. Samme Dag som Afsættelsesdommen faldt, fik han imidlertid Kaldsbrev paa Strøby og Varpelev Sognekald paa Sjælland. Her døde han 1723. Han var en overmaade nidkær Præst, vel nærmest noget pietistisk præget.

28. *Mag. Hans Hansen Bødtker* er født 1674 i Sundby, Aalborg Stift. Af Universitetsmatriklen kan det ikke ses, hvornaar eller hvorfra han er blevet Student; der findes ingen Hans Hansen Bødtker blandt de immatrikulerede fra de Aar, der kan være Tale om; derimod naturligvis mange Hans Hansen'er. 1695 blev han Hører ved Nykøbing Skole og tog Aaret efter Baccalaureusgraden og i 1709 teologisk Attestats. Han var en særdeles anset og vellidt Mand. I 1710 kaldedes han til Kapellan i Nykøbing og tog tillige Magistergraden. 1722 blev han Sognepræst i Vaalse, 1731 Provst for Nr. Herred, og 1735 døde han. Han var to Gange gift; først med en Datter af Mag. Simon Aarhus, anden Gang med en Datter af Hofgartner Kruse ved Nykøbing Slot.

29. *Christian Pontoppidan* er født i Aarhus 1696. Hans Fader var Mag. Ludv. Pontoppidan, der var Stiftsprovst for Aarhus Stift. Han mistede tidligt sine Forældre og fik Stifts-

provst i Viborg, Magister Mads Thrane til Formyndet. Han tog ham ud af Aarhus Skole og sendte ham til hans ældre Halvbroder, Mag. Henrik Pontoppidan, der var Sognepræst i Fredericia. Denne dimitterede ham 1714 til Universitetet. Efter at have taget teologisk Attestats 1716 blev Chr. Pontoppidan 1717 ordineret til Kapellan i Horne paa Fyn. 1722 kaldedes han til Kapellan i Nykøbing, 1726 til Sognepræst i Torkildstrup. Her havde han ønsket at blive og lod bekoste en muret Grav og et stort Epitafium i Kirken. Paa Grund af Falsters mindre sunde Luft og Vand søgte han dog snart Forflyttelse og blev 1736 Sognepræst i Æbeltoft. Derfra kom han 1738 til Aarhus som Præst ved Frue Kirke, og endelig blev han 1748 Præst ved Aarhus Domkirke og Stiftsprovst. 1752 blev han Dr. theol. og døde 1765. Han udgav kun sin Doktordisputats i Trykken, men efterlod sig en Del teologiske og filosofiske Afhandlinger i Manuskript. En af disse „Forslag til nøjere Kundskab om Sjælen“ blev udgivet af en af hans Sønner. Han var to Gange gift; først med en Datter af Borgmester Vinterberg i Fredericia, dernæst med en Datter af Hospitalsforstander i Nykøbing Hans Bergeshagen Flindt.

30. *Jørgen Busch* er født 1685 i Vester Ulslev, hvor hans Fader var Præst. Han blev 1707 Student fra Nykøbing Skole og Aaret efter Baccalaureus, hvorefter han blev Hører ved Viborg Skole. 1712 tog han teologisk Attestats og blev Hører ved Nykøbing Skole. Han var en meget musikalsk Mand og fungerede som Skolens Kantor; 1725 blev han tillige Organist. Han kaldedes 1726 til Kapellan i Nykøbing og blev i denne Stilling til 1748; da blev han Sognepræst i Sdr. Kirkeby, hvor han døde 1761. Han var 5 Gange gift.

31. *Kristen Nielsen Janson* er født 1703 i Valløby paa Sjælland, hvor Faderen var Sognepræst. Han blev 1725 Student fra Københavns Skole, men tog først 1734 teologisk Attestats. Han „fortærede“ sine bedste Aar med at søge Kald; først 1748 kaldedes han til Kapellaniet i Nykøbing. I dette Embede døde han 1764.

32. *Dines Pontoppidan* er født 1732 paa Herlufsholm, hvor hans Fader Børge Pontoppidan, der siden blev Sognepræst i Torkildstrup, da var Kompastor. Han sattes 1750 i Nykøbing Skole og dimitteredes 1752. 1756 tog han teologisk Attestats og ordineredes Aaret efter til Medhjælper for sin Fader i Torkildstrup. Da hans Fader døde 1758, maatte hans Efterfølger i 4 Aar give ham Kost og Pension, indtil han 1762 kaldedes til residerende Kapellan i Stubbekøbing. Herfra kom han 1764 til Nykøbing, hvor han forblev til 1772; da blev han Sognepræst for Lundum og Hansted Menigheder i Aarhus Stift; her døde han 1791. Han var gift med Birte Marie Sidenius, en Datter af Provst Isak Sidenius i Riserup.

33. *Jørgen Egtved* er født 1739 i Vejle, hvor Faderen var Byskriver. Han blev 1760 Student fra Kolding Skole. 1772 blev han Kapellan i Nykøbing, hvor han forblev til 1786, da han blev Sognepræst i Arninge paa Lolland. Her døde han 1812. Han har Ord for at have været en „saare retsindig, hæderlig og dygtig Præst“. Han havde en betydelig Formue, som han i sit Testamente bestemte til et Legat for Præste-Enker i Lollands Sdr. Herred.

34. *Mag. Jens Seidelin* er født 1750 i Ulsted i Aalborg Stift, hvor Faderen var Sognepræst. Om han var i Slægt med den kendte Apotekerfamilie Seidelin i Nykøbing, kan ikke bestemmes: han findes ikke paa Seidelinernes Slægt-Register i Giessings „Jubellærere“. Jens Seidelin blev Student fra Aalborg Skole 1770 og tog Magistergraden 1785. 1787—90 var han Kapellan i Nykøbing og derefter Sognepræst i Arrild i Ribe Stift, hvor han døde 1806.

35. *Gjerlev Kristian Krog* er født 1762 i Værdalen i Trondhjems Stift, hvor Faderen var Præst og Provst. Han blev Student fra Trondhem Skole 1783 og tog teologisk Attestats to Aar efter. 1787 blev han Skibspræst paa et af det asiatiske Kompagnis Skibe og 1790 Kapellan i Nykøbing. Her forblev han til 1793. Han kaldedes da til Sognepræst i Ry og Sonnerup paa Sjælland og 1815 til Præst og Amtsprovst i Stege. Her døde han 1830.

36. *Frederik Karl Studsgaard* er født 1765. Faderen, der døde 1806 som Biskop i Aalborg, var da Præst ved Herlufsholm. Fred. Studsgaard blev Student fra Aalborg Skole 1784 og tog teologisk Attestats 1792. Aaret efter blev han Kapellan i Nykøbing. 1798 blev han resid. Kapellan ved Aarhus Domkirke, 1807 Sognepræst ved Vor Frue Kirke i Aarhus, 1813 Præst ved Domkirken og Stiftsprovst over Aarhus Stift. Han døde 1829. Han var 3 Gange gift; første Gang med en Halvsøster til Knud Lyhne Rahbek, anden Gang med en Datter af Kommandør Wulf, tredje Gang med en „Enkemadame Steen“.

37. *Peter Holm Borch* er født 1769 i Vordingborg, hvor Faderen var Købmand. Han blev Student fra sin Fødebys Skole 1784 og teologisk Kandidat 1792. 1798 blev han Kapellan i Nykøbing, 1809 Sognepræst til Uds- og Oppesundby og 1830 til Lidø og Smørum, hvor han døde 1833. Medens han var Kapellan i Nykøbing, bestemtes det, at dette Kapellani skulde nedlægges, naar han blev forflyttet og at et Kateket-Embede skulde oprettes i Stedet. Borch paatog sig frivillig at organisere Nykøbing Skolevæsen, og Borger-skolen var i god Gang, da han forlod Nykøbing. Som en Paaskønnelse af det store og gode Arbejde, han frivillig havde udført i denne Sag, blev han 1810 udnævnt til Ridder af Dannebrog, noget den Gang ret sjældent for en saa ung Præst.

Fra 1809 til 27. Aug. 1871 var Kapellaniet i Nykøbing ophævet; det genoprettedes som Kapellani pro loco ved en kgl. Resolution af nævnte Dato.

38. *Hans Ludvig Schelderup Parelius Koch* ansattes den 27/8 1871. Han er født 1837 i Vodder, hvor hans Fader Hans Peder Gyllembourg Koch, der havde været Adjunkt ved Nykøbing Skole og endte som Provst og Præst i Sdr. Kirkeby, den Gang var Sognepræst. Hans Moder var en Datter af Amtsforvalter Parelius i Nykøbing. L. Koch blev

Student fra Nykøbing Skole 1856, teol. Kandidat 1861. Han deltog i Krigen 1864 og bestyrede siden en Privatskole i Vejstruprød. 1868—70 var han Forstander for Folkehøjskolen i Brøns, der blev lukket af den prøjsiske Regering. I Nykøbing virkede han 1871—76; derefter var han 1876—80 Sognepræst i Skelby-Gedesby og fra 1880 Sognepræst først i Brøndshøj siden i Glostrup og tillige Provst for Smørum og Sokkelund Herreder. Han døde 1917. Han var en ret betydelig historisk, navnlig kirkehistorisk Forfatter. Hans kirkehistoriske Hovedværker er *Den Danske Kirkes Historie 1801—54*, *Fra Grundtvigianismens og indre Missions Tid* og *I Oplysningstiden*. I den sidste har han ydet Rationalismen fuld Retfærdighed i Modsætning til L. Helweg og F. Rønning. Han havde, som Vilh. Andersen skriver i Ill. dansk Litteraturhist., som Historiker det Fortrin, at han i sin egen Slægt havde oplevet den Historie, han skrev om, hans Fader var kritisk Grundtvigianer, hans Farfar Rationalist, gift med en Søster til Fru Gyllembourg; i Mynsters Kreds havde han sit Hjerte. Af hans Bøger om den almindelige Historie regnes Bogen om *A. S. Ørsted* for den bedste.

39. *Charles Vilhelm Ulmer* er født 1846 i København, hvor Faderen var Fabriksmester. Han blev Student paa Borgerdydsskolen paa Christianshavn 1866, teologisk Kandidat 1872. Han ansattes 1874 som personel Kapellan i Stenløse og kom derfra 1876 til Nykøbing som residerende Kapellan. Her forblev han til 1880, hvor han kaldedes til Sognepræst i Tingsted; han døde 1922.

40. *Viggo Hjalmar Pedersen* er født 1849 i Nykøbing p. Sj., hvor Faderen, der siden blev Præst i Nakskov, den Gang var Sognepræst. Han er Student fra Nykøbing F. Skole 1868 og teol. Kand. fra 1874. Han ansattes 1878 som personel Kapellan i Helsingør og kom derfra til Nykøbing 1880, hvor han blev til 1884; da kaldedes han til Sognepræst i Ringkøbing og Rindom.

Han har skrevet en Del historiske Artikler i „Historisk Arkiv“ af ret forskelligartet Indhold f. Eks. „Af Tempel-

herreordenens Historie“, „Fremmede Tropper i Jylland i 17. Aarh.“, „Religiøse Tilstande under den franske Revolution“. De er alle væsentligst refererende og vidner om mangesidig historisk Læsning. Desuden har han skrevet om Missionshistorie og udgivet enkelte Prædikener.

41. *Herman Holm* er født 1850 paa Christianshavn, hvor Faderen var Bogholder. Han er Student fra Borgerdydsskolen der 1869 og blev teol. Kand. 1876. Fra 1879 til 1882 var han Adjunkt i Aalborg, derefter til 1884 Kapellan i Østofte og kom saa som Kapellan til Nykøbing, hvor han blev til 1886.

42. *Henrik Frederik Helms* er født 1857; hans Fader var Sognepræst i Viskinde. Han blev Student fra Borgerdydsskolen paa Christianshavn 1875 og teol. Kand. 1881; derefter var han Lærer og Manuduktør i København, indtil han 1886 blev Kapellan pro loco i Nykøbing. 1890 forandredes dette Embede til et residerende Kapellani. 1895 blev Helms Sognepræst i Faaborg og 1905 ved Vor Frue Kirke i Svendborg. Herfra tog han Afsked 1915.

43. *Johan Christoffer Holck* er født 1859 paa Christianshavn, hvor Faderen var Sognepræst ved Vor Frelsers Kirke. Han blev 1877 Student fra Borgerdydsskolen paa Christianshavn og teologisk Kandidat 1884. Han var Lærer ved det kgl. Døvstummeinstitut i København 1882—89; derefter Sømandspræst i Hull 1889—96, og kom saa som resid. Kapellan til Nykøbing, hvor han virkede i 10 Aar. 1906—29 var han Sognepræst i Nakskov.

44. *Fritz Charles Bruun Rasmussen* er født 1870 i København, hvor Faderen var Justitsraad og Kontorchef i Bikuben. Han blev Student fra Haderslev-Lærernes Skole 1887, teol. Kand. 1893. Derefter var han Lærer i Odense en Tid, men blev 1895 Kaldskapellan i Hillerød. 1907 residerende Kapellan i Nykøbing, 1909 Andenpræst ved Diakonissestiftelsen, 1913 Andenpræst ved Roskilde Domkirke, 1922 Stiftsprovst

og Sognepræst ved Aarhus Domkirke. 1926—29 var han Kirkeminister, og 1931 udnævntes han til Biskop over Aarhus Stift.

45. *Niels Bernhard Gotfredsen* er født 1863 i Torpe paa Lolland. Faderen var Gaardejer Gotfred Hansen. Han blev Student fra Nykøbing 1883, cand. theol. 1889. Derefter en Tid Lærer, 1897—1909 Sognepræst i Anst, Ribe Stift, 1909—20 Kapellan i Nykøbing. Fra 1920 til sin Død 1924 Sognepræst i Skelby-Gedesby.

46. *Falmer Nielsen* er født 1873 i Tingsted, hvor Faderen var Parcellist. Han blev Student fra Nykøbing Skole 1892 og teologisk Kandidat 1899. Samme Aar blev han ordineret Medhjælper i Randers; 1907 kaldedes han til Sognepræst i Nørbæk i Viborg Stift og 1913 til Sognepræst i Ulsted i Aalborg Stift. Derfra kom han til Nykøbing som residerende Kapellan 1920 og forblev i dette Embede til 1923, da han blev kaldet til Sognepræst i Nyborg.

47. *Kristian Keiding* er født 1891 i Bregninge paa Sjælland, hvor Faderen var Sognepræst. Han blev Student fra Døckers Kursus 1913 og teologisk Kandidat 1918. Samme Aar Sognepræst paa Vaagø, Færøerne. 1924 residerende Kapellan i Nykøbing og 1929 Hjælpepræst ved Timoteus Kirken i København.

48. *Simon Peter Fosdal* er født 1895 paa Frederiksberg, hvor Faderen da var Gartner. Han er Student fra Wedels Kursus 1915 og blev teologisk Kandidat 1922. Samme Aar Sognepræst i Grædstrup, Aarhus Stift, og derfra kom han 1930 som residerende Kapellan til Nykøbing.

Ordinerede Kateketer

1. *Olaus Lund* er født 1780 i Nykøbing, hvor Faderen var Tolder. Han gik i sin Fødeby's Skole og dimitteredes derfra 1798. Teologisk Attestats opnaaede han 1802 og ansattes Aaret efter som Hører ved Nykøbing Skole. Ved Skolereformen 1806 udnævntes han til Adjunkt. 1810 ansattes han som ordineret Kateket i Nykøbing, men vedblev som Timelærer ved Latinskolen, saa længe han var i Nykøbing. 1815 kaldedes han som Sognepræst til Dollerup m. m., ved Viborg, 1821 til Glenstrup i Aarhus Stift, 1828 til Kullerup paa Fyen, 1832 til Øster Tørslev i Aarhus Stift, hvor han ogsaa var Provst, og endelig 1838 til Agerskov i Ribe Stift. Herfra tog han Afsked 1857 og døde 1865.

2. *Jens Peter Theil* er født 1785 i Jylland, hvor Faderen var Herredsskriver og Forvalter paa Torstedlund. Han dimitteredes 1803 privat til Universitetet og blev 1807 teol. Kand. Han var derefter i flere Aar Huslærer bl. a. paa Søholt og Aalholm og ansattes i Januar 1816 som Kateket i Nykøbing, men allerede i Juni s. A. kaldedes han til Sognepræst i Fuglse og Krønge paa Lolland. Her forblev han til sin Død 1855; han var, siges der i Wibergs Præstehistorie, „meget agtværdig og godgørende“.

3. *Jørgen Lemvigh Fog* er født 1790 i Sørbymagle paa Sjælland, hvor Faderen, der senere var Præst i Idstrup, den Gang var Sognepræst. Han blev privat Student 1806 og tog teologisk Attestats 1812. Kateket i Nykøbing var han 1816—29; da blev han først Sognepræst i Stubbekøbing og siden (1847) i Horbelev og Falkerslev, hvor han døde 1856.

4. *Hans Peter Kristian Koch* er født 1803; hans Fader, Ole Stampe Koch, var filologisk Kandidat, men havde givet sig til Landvæsnet og var Gaardejer og Sognefoged i Nr. Ørslev. Ole Stampe Koch var Farbroder til L. Kochs Fader, H. P. Gyllembourg Koch. Hans Peter Kristian Koch blev Student fra Nykøbing Skole 1821 og teologisk Kandidat 1826. Kateket i Nykøbing blev han 1829 og virkede som saadan til 1835; da blev han Sognepræst i Udby ved Holbæk, hvor han 1850 blev Provst. 1855 forflyttedes han til Damsholte paa Møen, og fra dette Embede tog han Afsked 1876,

5. *Ludvig Jensenius Nikolaj Schierning* er født 1805 i Fredericia, hvor hans Fader, der havde været Hører ved Nykøbing Skole, den Gang var resid. Kapellan. Han blev Student fra sin Fødebys Skole 1824 og tog teologisk Attestats 1830. Derpaa var han Huslærer og 4 Aar Lærer ved det kgl. Opfostringshus; 1835 kaldedes han til Kateket i Nykøbing, hvor han blev til 1846; da blev han Sognepræst i Ry ved Skanderborg, hvor han 1850 blev Provst, og hvorfra han forflyttedes 1856 til Herslev i Vejle Amt. Her døde han 1863.

6. *Movrits Mørk Hansen* er født 1815; hans Fader var da Sognepræst i Todbjerg ved Aarhus, men forflyttedes siden til Ønslev. Movrits Mørk Hansen blev Student fra Nykøbing Skole 1835 og teologisk Kandidat 1840. Pastor Fogh i Nykøbing antog ham 1844 til personel Kapellan, og derefter blev han 1846 Kateket i Nykøbing. Han var stærkt grebet af Fyrrernes nationale og nordiske Bevægelse og valgtes 1848 til Medlem af den grundlovgivende Forsamling for Maribo Amts 5 Kreds (Nkbg.). 1850 blev han Præst i Felsted ved Aabenraa og var et Par Aar Medlem af den slesvigske Stænderforsamling. 1864 blev han arresteret af Prøjserne og i Juli d. A. afskediget, da han ikke vilde bryde sin Troskabsed. Et Par Aar var han uden Embede, men 1865—66 Medlem af Rigsraadet. I 1866 udnævntes han til Sognepræst i Vonsild. Han døde 1895. Sine sønderjyske Landsmænds Sag kæmpede han stadig for ved Taler og

talrige Artikler i Dagblade og Tidsskrifter. Paa Skamlingsbanken er rejst et Mindesmærke for ham.

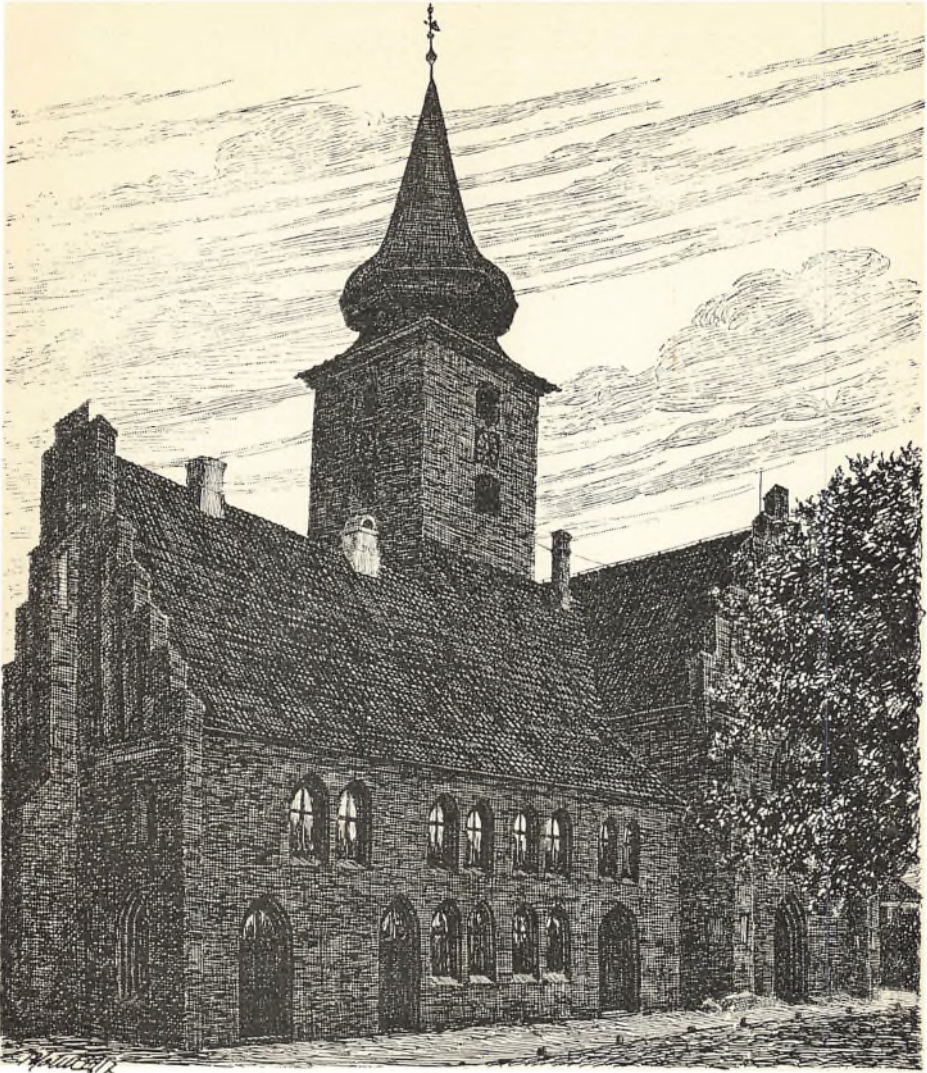
7. *Henrik Theodor Voss* er født 1812 paa Førslevgaard, hvor Faderen var Godsforvalter. Han blev Student fra Herlufsholm 1833, teologisk Kandidat 1841. Derefter var han Lærer ved Landvæsensinstituttet paa Haraldslund 1842—47 og Lærer ved Aarhus højere Borgerskole 1847—50. Derpaa kom han til Nykøbing og virkede som Kateket til 1859, da han blev Sognepræst i Sønderup i Viborg Stift. Herfra flyttedes han 1872 til Bælum og Solbjerg i samme Stift, hvor han døde 1880.

1859 ophævedes Kateket-Embedet i Nykøbing.

Ordinerede Kordegne

Paul Frederik Theodor Løgstrup er født 1896 i Nyborg, hvor Faderen var Sognepræst. Student fra Odense 1915 teol. Kand. 1920. Kordegn og ordineret Medhjælper i Nykøbing 1924—25. Sognepræst paa Fejø 1925.

Christian Peder Møller Lindskrog er født 1901 i København, hvor Faderen er Kordegn. Student fra Østersøgades Gymn. 1919; teol. Kandidat 1925, Kordegn og ordineret Medhjælper 1926—31. Sognepræst i Harritslev 1931.

(Fig. 13). Raadhusfløjens Vestside 1874.

Præsteboliger

De ældste Embedsboliger for Sognepræst og Kapellan i Nykøbing efter Reformationen var to Nabogaarde Øst for Torvet, omtrent hvor nu Asylstræde er. Kapellanens laa syd-

ligst; den angives (1694) at ligge 20 Alen $11\frac{1}{2}$ Tm. fra det nuværende Dronningensgade.

Præstegaarden har efter en Beskrivelse fra 1682 bestaaet af 61 Fag (Bindingsværksfag), hvoraf de 7 havde to Lofter

(Fig. 14). Raadhusfløjens Østside 1901.

(3: Etager) og var forsynet med Stentag; men de fleste Vægge var af Ler. Til Gaarden hørte en stor Have mod Øst. Den benyttedes til 1752, hvor den blev bortsolgt. I ca. 100 Aar derefter havde Sognepræsten i Nykøbing ingen Embedsbolig, nemlig til 1848, da Ejendommen paa Hjørnet af Nygade og Tværgade blev Præstebolig. 1928 indrettedes den nuværende Bolig for Sognepræsten i Klosterfløjen. Denne blev som før nævnt ogsaa skænket Byen 1532 og blev i henvend 300 Aar benyttet dels til Raadhus, dels til Latinskole. Siden har som bekendt først den Classenske Bogsamling, derefter Falsters Minder haft til Huse der. I Tidens Løb led den adskillig Overlast ved haardhændet Forandring af Døre og Vinduer, men fik i 1874 ved Herholdts Restaurering i det væsentligste

sit nuværende Udseende. Østsiden restaureredes yderligere og førtes saa vidt muligt tilbage til sit middelalderlige Udseende i 1901 under Ledelse af Arkitekt Glahn, der ogsaa gav Tegning til den smukke Smedejernsport, udført af Smedemester T. C. Christoffersen, ved Fløjens Nordgavl. Fra 1900 blev der Indgang til Kirken i Klosterfløjens Nordgavl gennem den smukke Munkegang.

Den ældste Kapellangaard paa Torvet bestod (1682) af 20 Fag (Bindingsværksfag) og var en eenetages Bygning med Sten- og Lervægge. Over 6 Fag var Taget af Straa, over Resten af Sten. Den bortsolgte 1749, og Kapellanerne havde nu ingen Embedsbolig, før den nuværende indrettedes 1890.

Dette lille Skrift er ikke bygget paa indgaaende bygningshistoriske eller personalhistoriske Studier, men er i Overensstemmelse med den Plan, Menighedsraadets Udvalg om denne Sag har lagt, væsentligst et — maaske nok lidt subjektivt farvet — Referat af, hvad der er skrevet om Nykøbing Kirke og dens Præster i „Lolland-Falsters historiske Samfunds Aarbøger“, Vilh. Lorenzen: „De danske Franciskanerklostre“, Barfods „Den fælsterske Gejstlighed“ og for enkelte Meddelelsers Vedkommende i Haandbøger og Tidsskrifter. Naturligvis er der ogsaa gjort lagttagelser paa Stedet.

J. L.